

1989

25 jaar

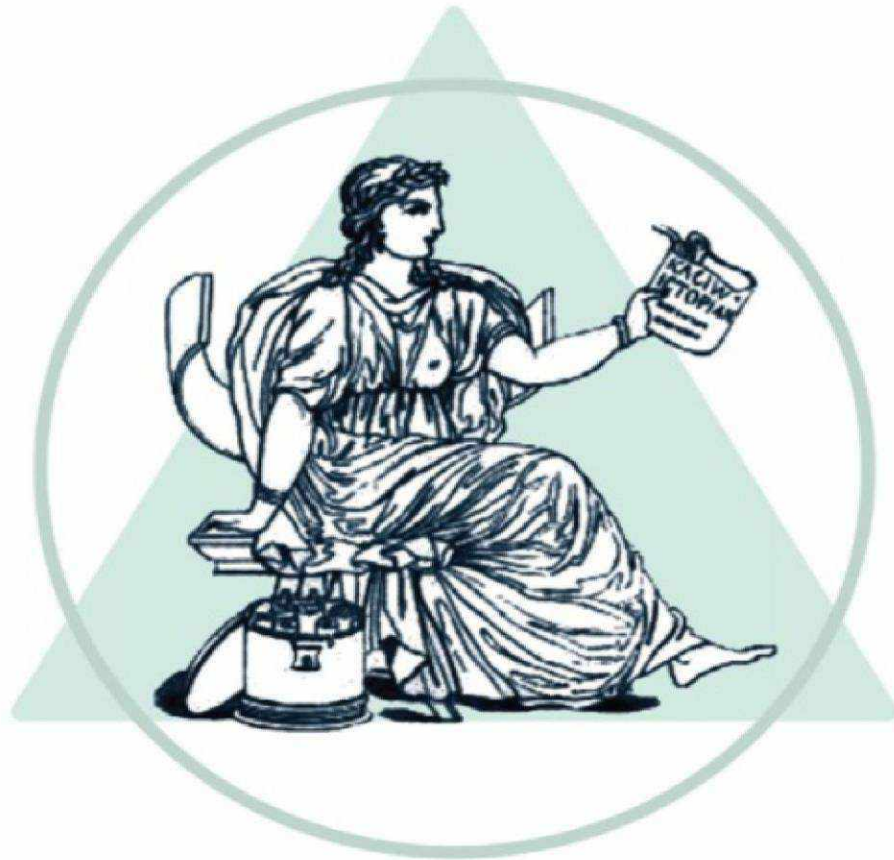
2014

Stichting Geschiedenis Fysiotherapie

- Al 25 jaar draagt de SGF de zorg over uw professionele erfgoed .
- Zonder uw financieele steun kunnen we ons werk niet doen.
- Kijk voor verdere informatie op onze website:

www.sgfinfo.nl

•

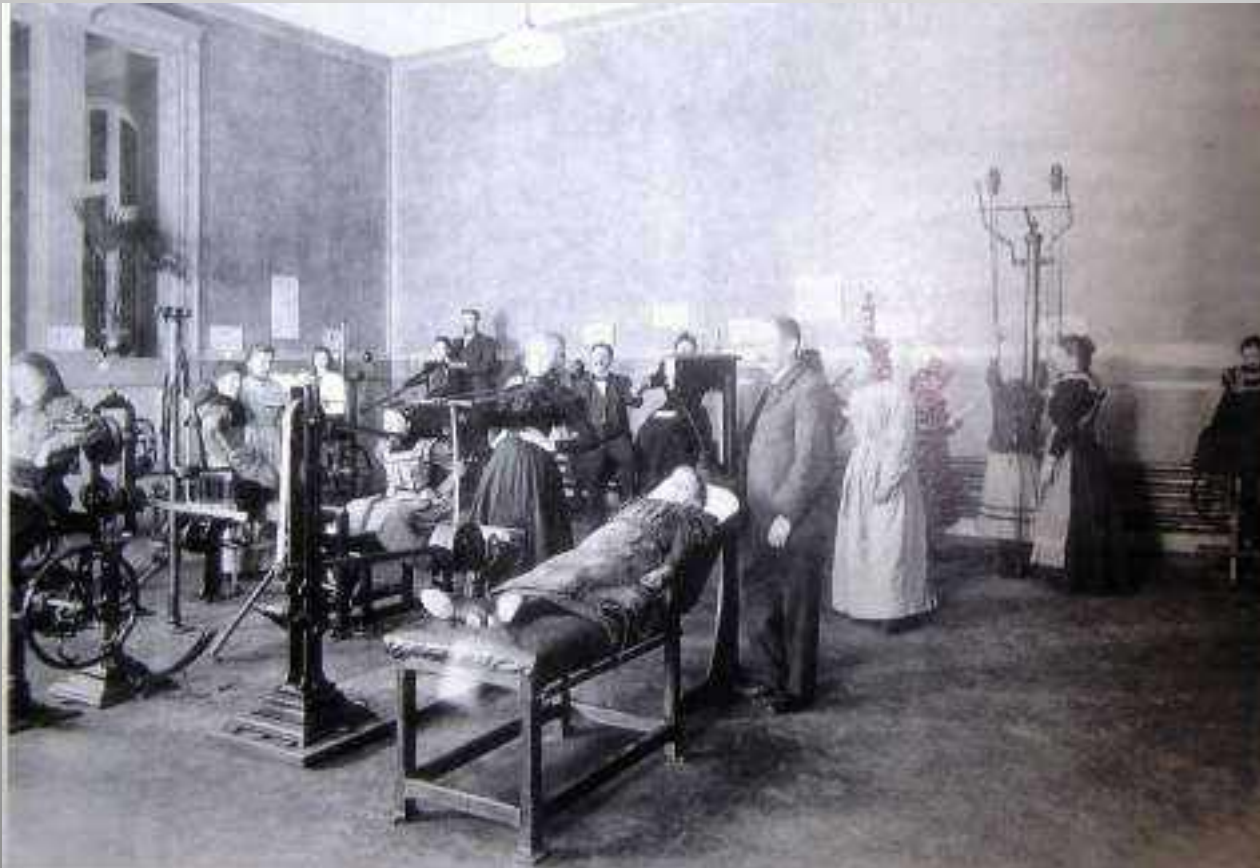
STICHTING GESCHIEDENIS FYSIOTHERAPIE

WWW.SGFINFO.NL

Medico-mechanische Gymnastiek

“Als de inrichting van de praktijk anno 2006 wordt vergeleken met die van een Zander-instituut rond 1900 is de gelijkenis opvallend.”

Prof.dr R.A.B. Oostendorp
Afscheidsrede Radboud universiteit

Fysiotherapie

Fysio-Fit

Fysio-Fitness

Fysio-active

Fysio-plus

Fysiosportief

Medische Fitness

Dr.Gustave G.V.Zander

29-03-1835- - - - -17-06-1920

Stockholm

Indeling apparaten

Actieve bewegingen	A. armen	A1 – A12
	B. benen	B1 – B12
	C. romp	C1 – C10
	D. balans	D1 – D3
Passieve bewegingen	E. (stoom of assistant)	E1 – E8
Vibratie	F.	F1 – F2
Kloppen/hakken	G.	G1 – G5
Kneden	H.	H1
Srijken/wrijven	J.	J1 – J6
Passieve redressie	K.	K1 – K5
Actieve redressie	L.	L1 – L7
Meet-instrumenten		3 apparaten

Zander-instituut te Stockholm

Zander-Instituten.

Amsterdam.

Prinsengracht 711—718, telef. N°. 33.

(Geopend: 8—1 $\frac{1}{2}$ en 2 $\frac{1}{2}$ —6).

Geneesheeren: J. M. BAART DE LA FAALIK, spreekuren 9 $\frac{1}{2}$ —10 $\frac{1}{2}$
en 8—4.

B. S. DE SMIT, arts, spreekuur 4—5.

Techu. en adm. directeur: J. NIJWENHUIS.

Arnhem.

Roermondsplein 31, telef. N°. 387.

(Geopend: 8—1 $\frac{1}{2}$ en 2 $\frac{1}{4}$ —6.)

Geneesheer-directeur: Dr. D. H. N. ADRIAS.

Spreekuren: M., Dinsd. en V. 2 $\frac{1}{4}$ —4, Dond. V. en Z. 10—11 $\frac{1}{2}$.

Heilgymnast: E. MEKMAN.

Groningen.

Cochoorisringel 8 497.

Geneesheer: Dr. S. B. RANNEET, spreekuur 10 $\frac{1}{2}$ uur.

Techu. en adm. directeur: C. A. M. VAN ROET.

Haarlem.

Kleine Houtweg 31 bij het Frederikspark.

(Geopend: van 8—11 $\frac{1}{2}$, 12—2, 2 $\frac{1}{2}$ —8).

Geneesheer: M. JESSURUS, arts.

Directeurs: W. VISSER, spreekuur 12—1 en 7—8.

Den Haag.

Beemdenhout 71, telef. N°. 230.

(Geopend: 8 $\frac{1}{2}$ —10, 10 $\frac{1}{2}$ —12, 12 $\frac{1}{2}$ —1 $\frac{1}{2}$, 2—3 $\frac{1}{2}$, 4—5 $\frac{1}{2}$).

Geneesheer-directeur: Dr. G. TH. WALTERS.

Spreekuren: M. W. en V. 2—4, Dinsd. Dond. en Z. 10—12.

Erkende Zander- instituten in Nederland

Leeuwarden.

Groote Kerkstraat 67.

Geneesheer: E. H. SIKKES, arts.

Heilgymnast: H. ALBERS.

Nijmegen.

Snijderstraat 6, telef. N°. 507.

Spreekuur: 11—12 uur.

1e *Geneesheer*: Dr. J. W. C. M. VAN DER SIJPE.

2e „ : Dr. J. J. DE BLÉCOURT.

Directeur: J. W. B. HAGE.

Rotterdam.

Van Vollenhovestraat 21.

(Geopend: 8—10, 10¹/₂—11¹/₂, 12—5).

Directeur: S. VAN AKEN.

Utrecht.

Nieuwe Gracht 64, telef. N°. 669.

(Geopend: 7—2¹/₂, 3¹/₄—7¹/₂).

Geneesheer: Dr. H. P. BOSSCHA.

Spreekuren: dagelijks 10¹/₂—12¹/₂, W. en Z. 3—4.

Directeur: W. JANSSEN J.Hz.

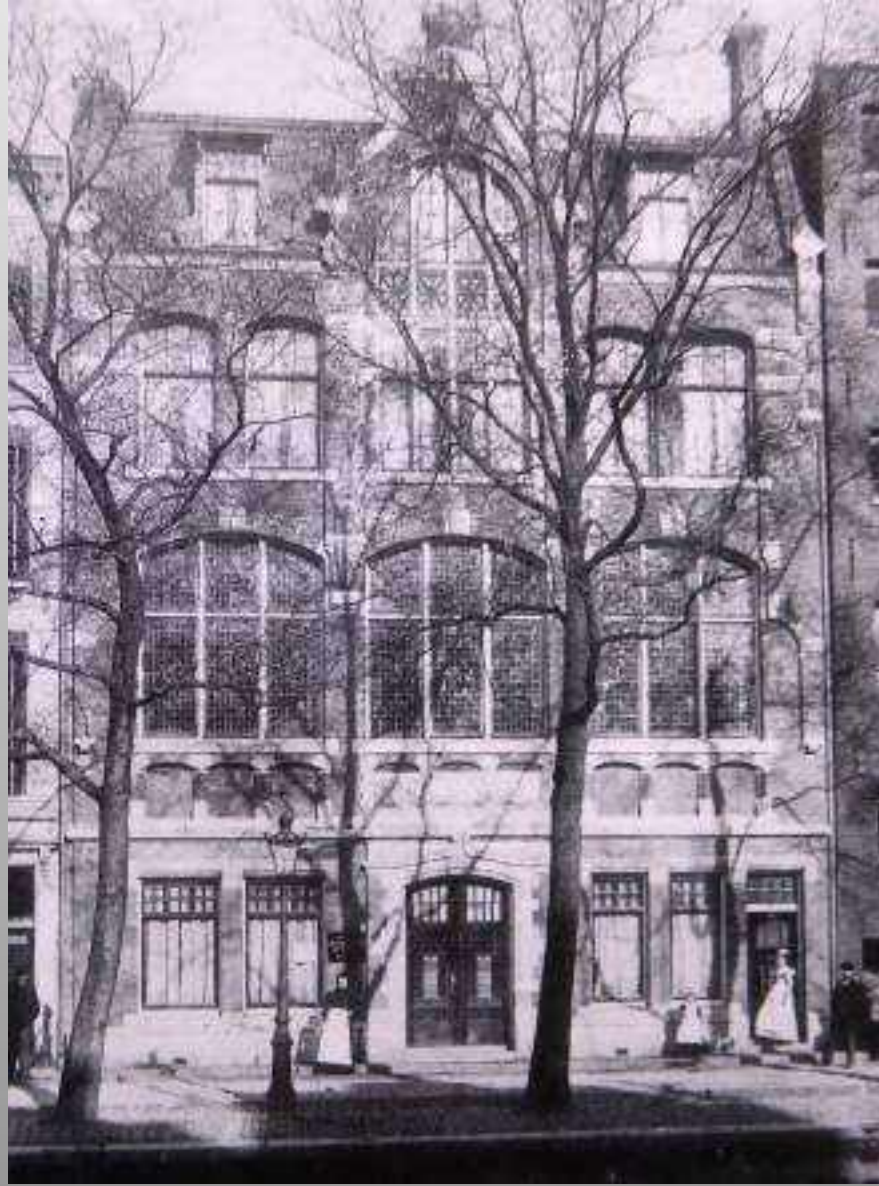
Erkende Zander- instituten

Batavia
Leiden ?
Heerlen

Zander-instituut
Bezuidenhoutseweg 71
Den Haag

Zanderinstituut te Amsterdam

De marktwerking deed ook zijn intrede omdat de kosten van investeringen en exploitatie hoog waren.

Maandschrift gewijd aan de Heilgymnastiek

jaargang 1891   No.9

“ De apparaten worden nauwkeurig naar Zanders voorschriften, elegant en zeer solide gemaakt. Het is niet te verwonderen, dat in onzen tijd van speculeeren, velen gevonden worden, die ook deze apparaten vervaardigen en volgens hunne schreeuwende prospectussen ze beter afleveren en ook minder kostbaar. Zander waarschuwt daar tegen.

Echter de prijs uit de Stockholmer fabriek bedraagt met vracht en inkomende rechten voor 53 stukken 16000 DM, terwijl voor 21 apparaten uit een fabriek te Berlijn 17770 DM betaald moet worden !

Wacht u dus voor namaak ! “

Bestuur van het “Genootschap ter beoefening van de Heilgymnastiek
in Nederland”.

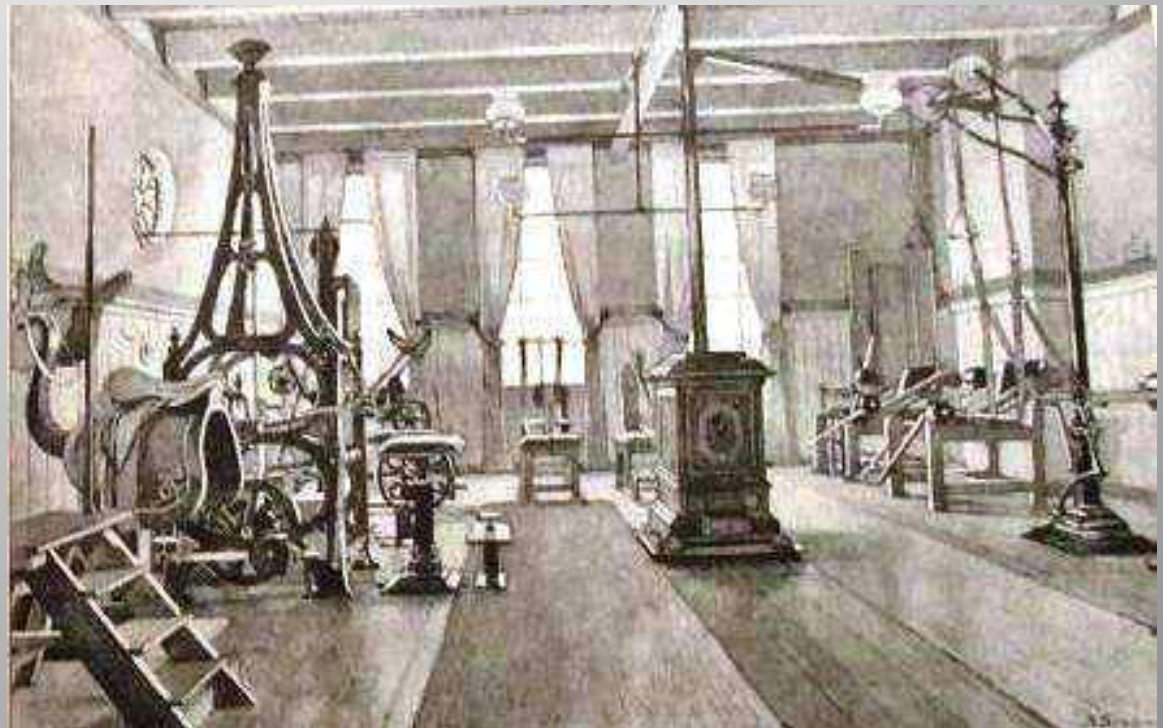
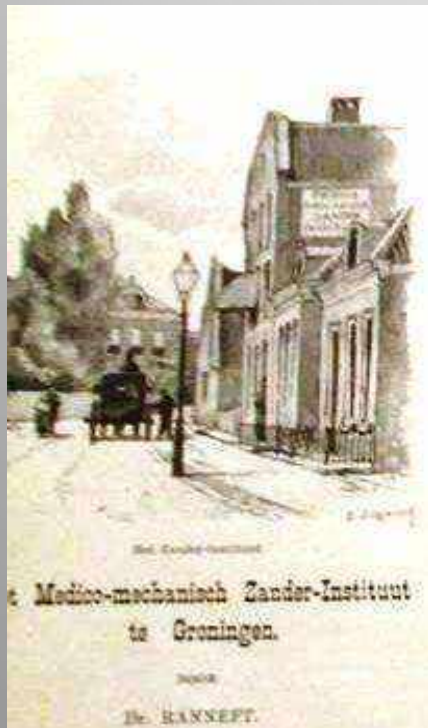
De heren E. Minkman, J.H. Reijs en H. van Kreel

Groningen

februari 1894

opening 1e Zander instituut in Nederland

Locatie Zander Instituut Arnhem.

Arnhemsche courant bij opening

“De ligging van het Zander Instituut is zo gunstig mogelijk, omdat juist voor het gebouw de tram van paarden verwisselt, wat zooveel oponthoud geeft, dat de zwakste patiënt, die in de wachtkamer op den uitkijk zit, zich zonder overhaasting naar de tram kan begeven.”

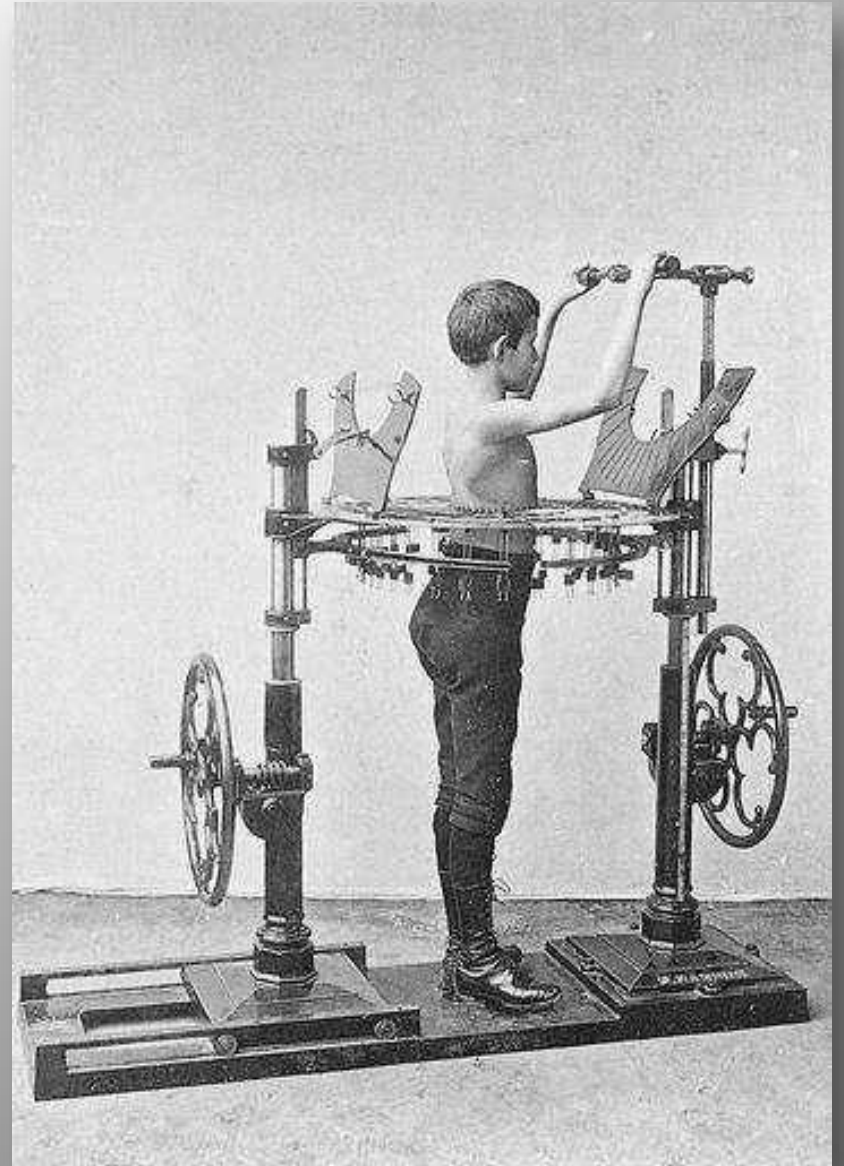
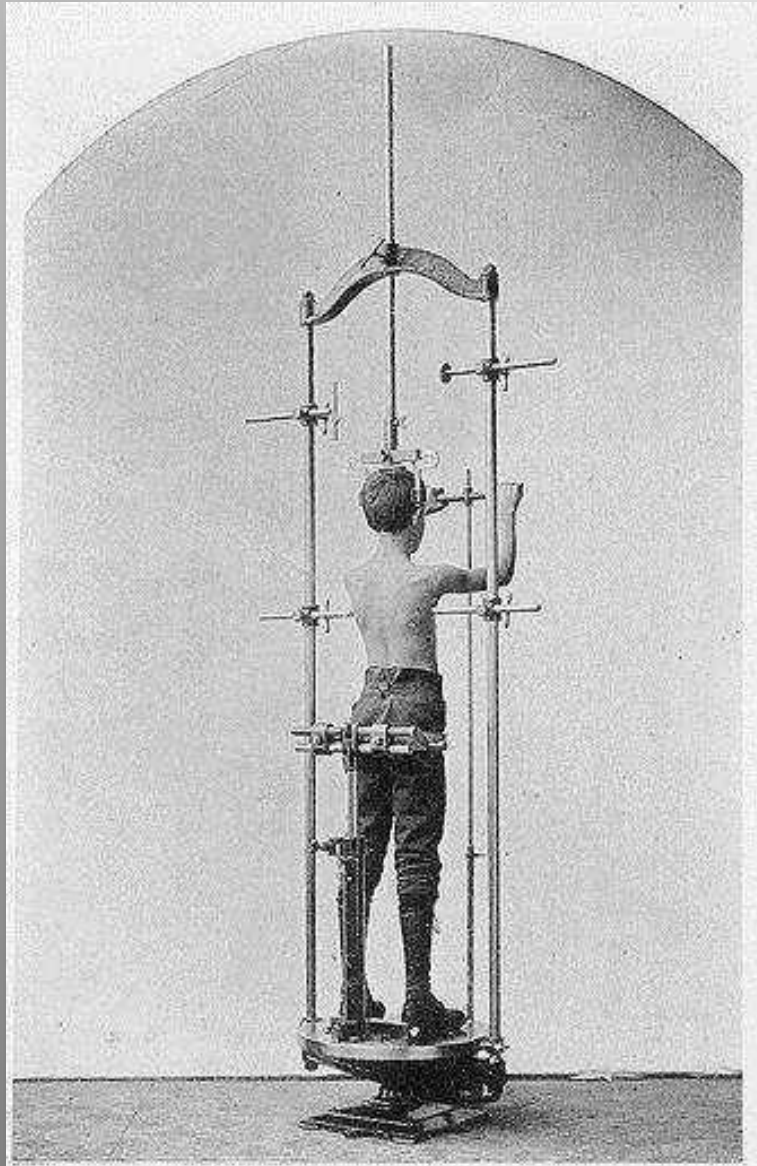
Investering Groningen

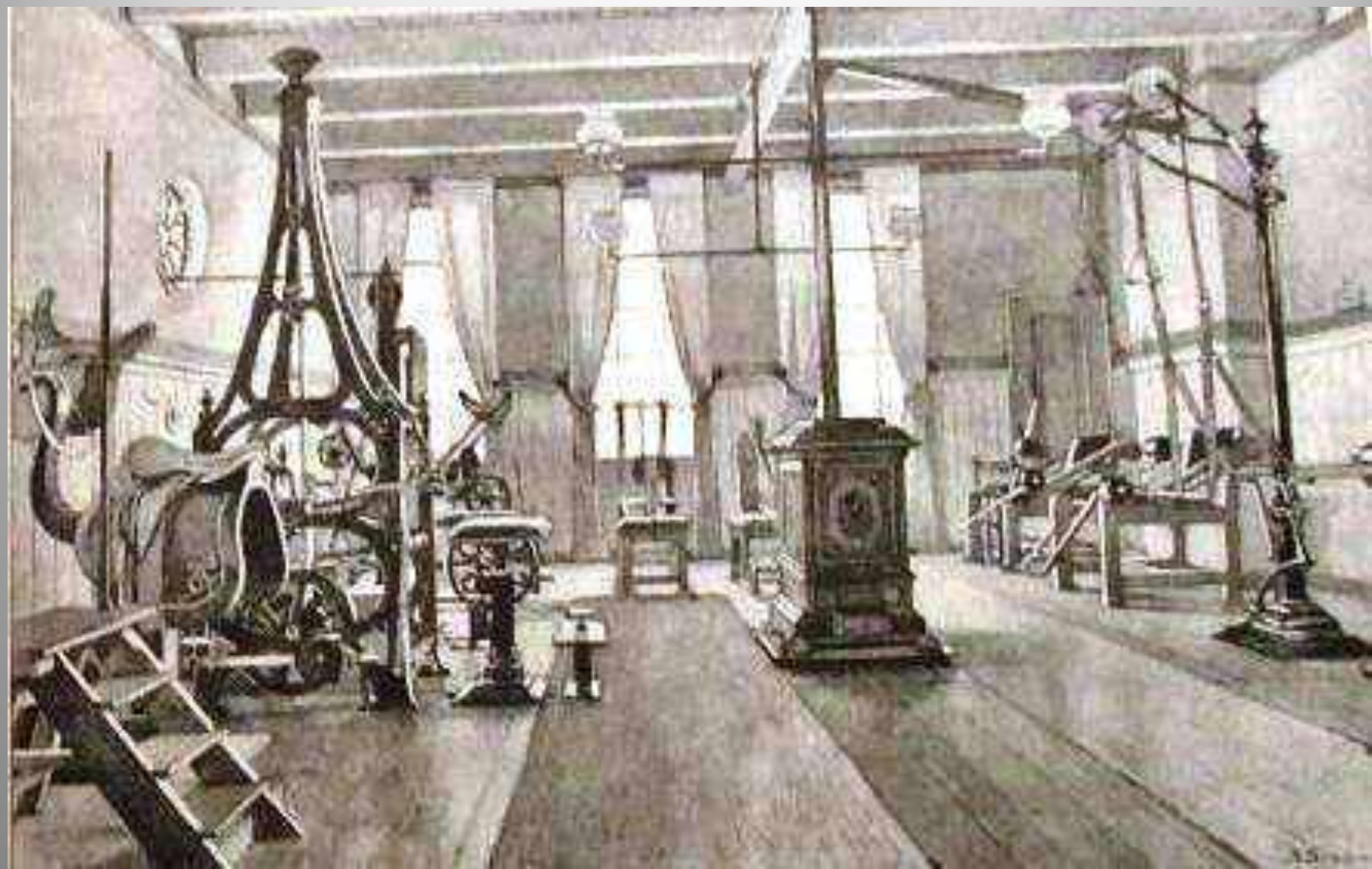
Het geheele gebouw met toestellen enz. heeft Fl. 40.000 gekost ,terwijl aan de toestellen alleen een kapitaaltje van fl. 12.000 is besteed.

Huidige bedragen 512.725 euro en 156.000 euro.

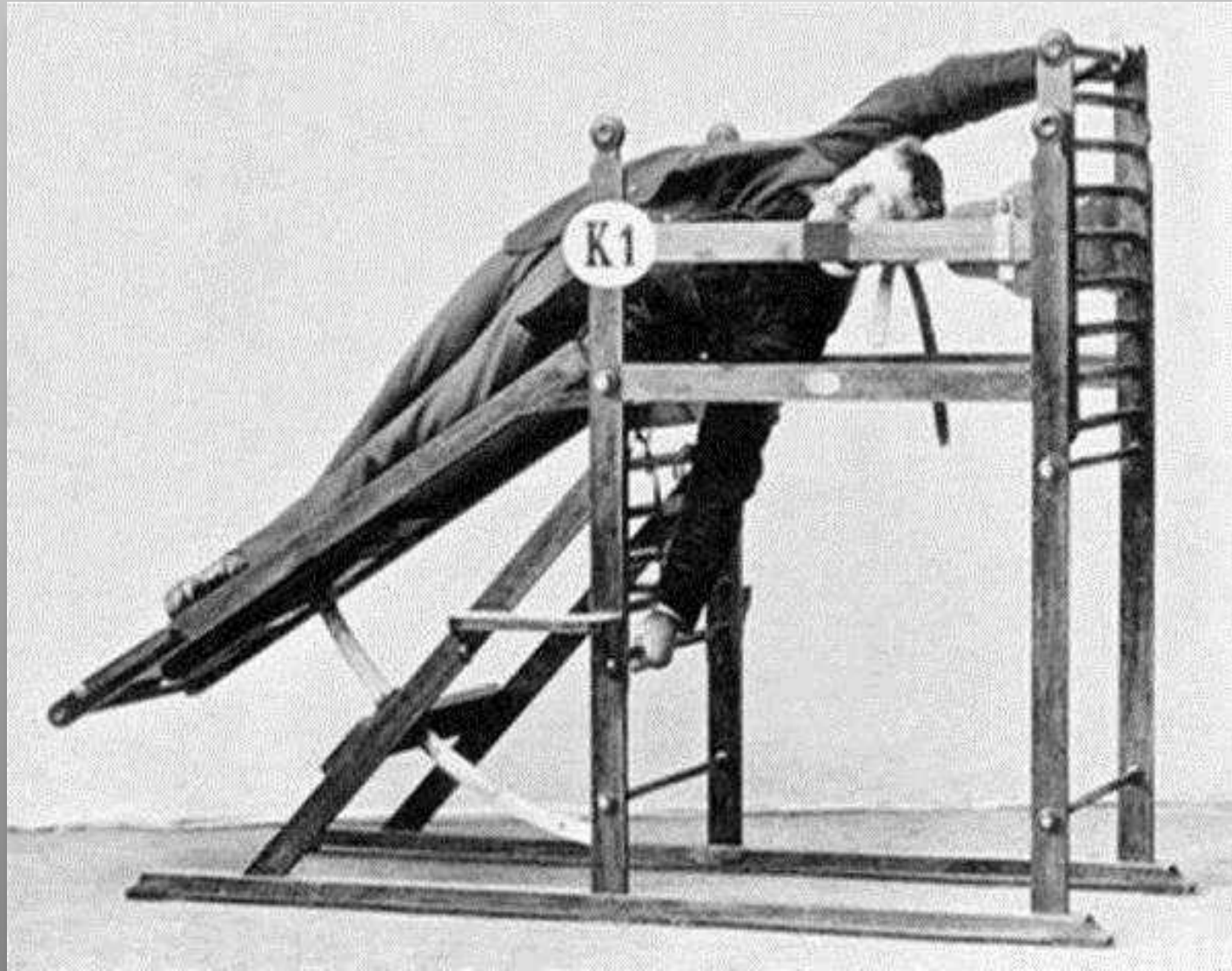
Latere instituten moesten , bij een consortium in Amsterdam, een volmacht tot aankoop bij Göransson verkrijgen. Kosten 4000 tot 10.000 gulden, afhankelijk van de stad.

Meetinstrumenten

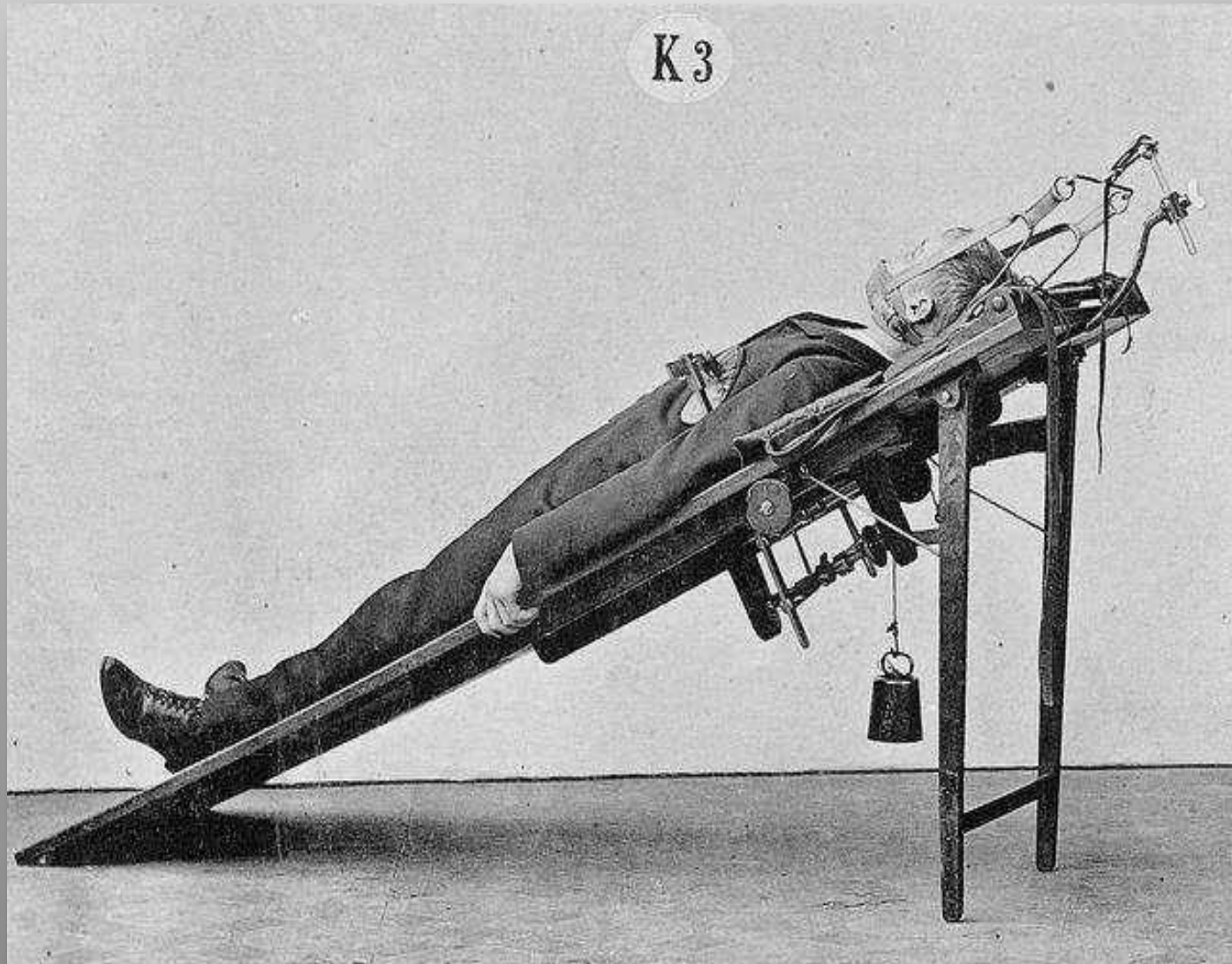
Passieve redressie bovenste kromming WK

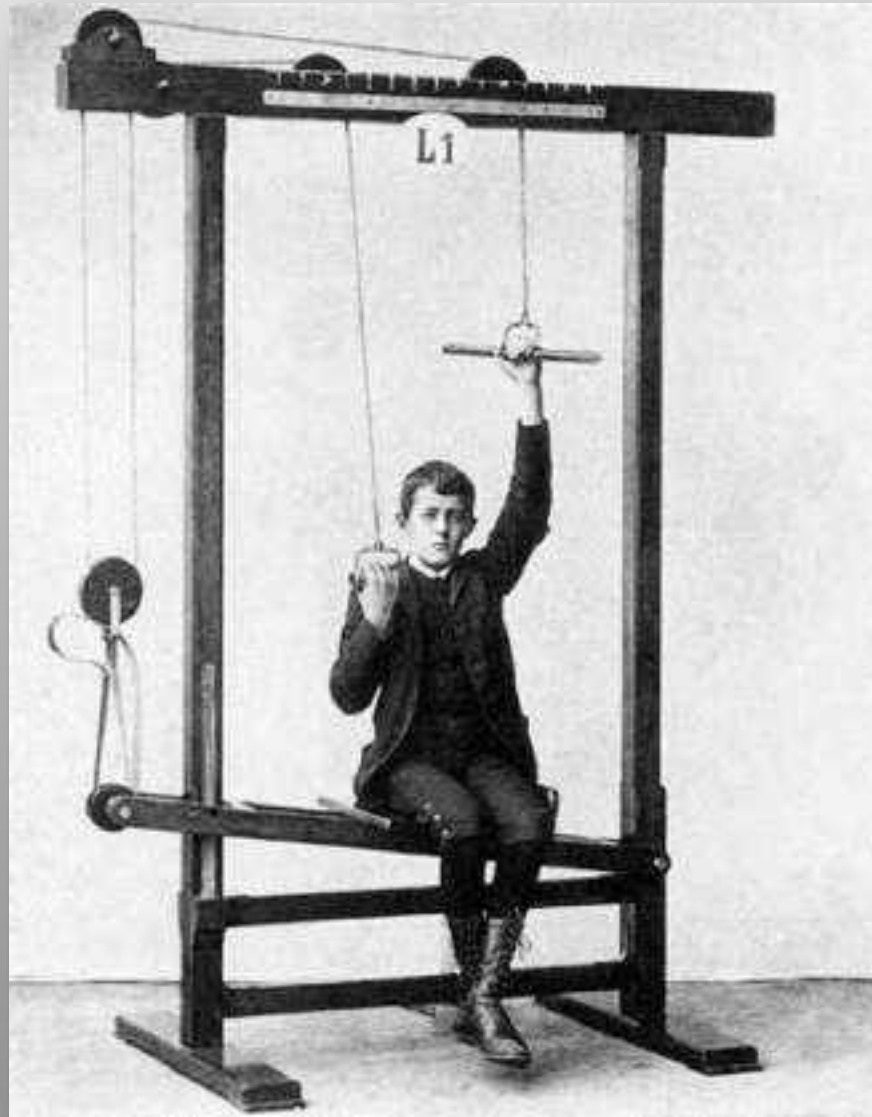
“Toestel voor redressement van de lenden-culminatie”

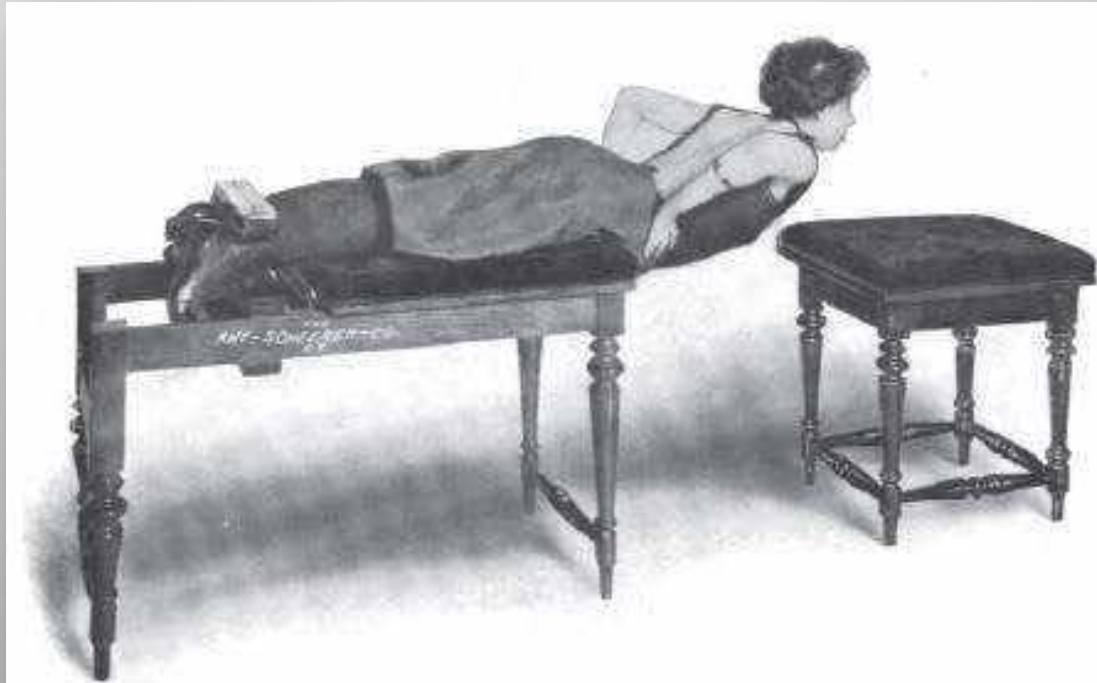
“Redressement der borst en lende torsie
met hoofd in een Glisson’sche Schwebe”

Actieve redressie, door optrekken met de handen wordt scheeve zit bewerkt

Versterken rug musculatuur

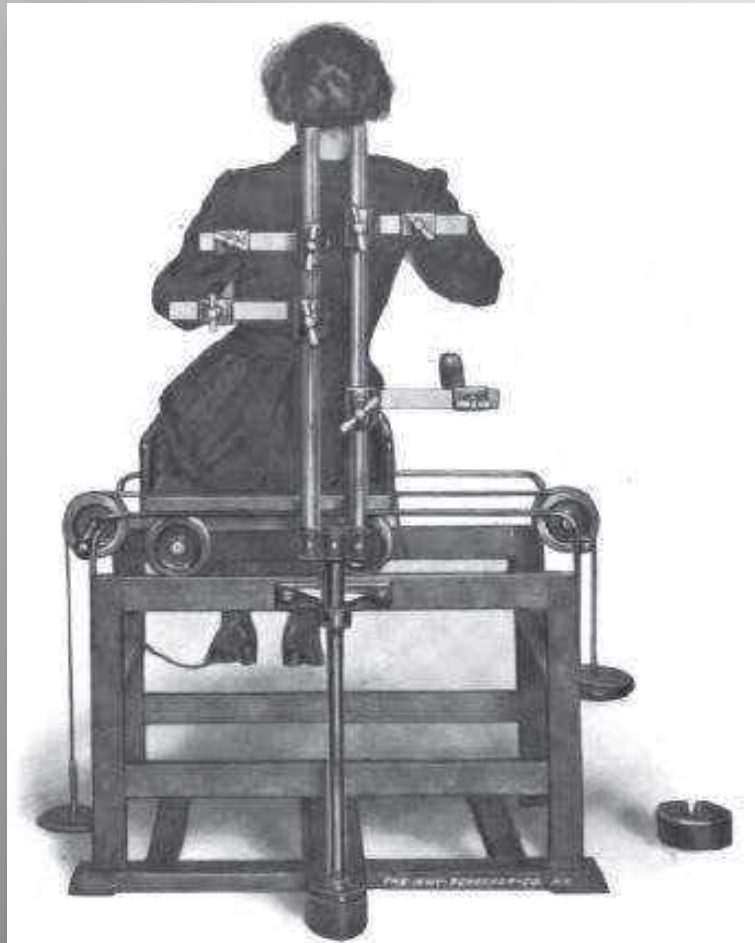
Zander Apparatus L-2

*Extension of the Spine and
Strengthening of the Spinal Musculature*

In this apparatus several different therapeutic exercises may be done. The illustration shows one which is technically called *trunk-holding, forward-lying*, and affects a number of muscles at the back of the body from the neck down to the calves, notably *erector spinae, trapezius, levator anguli scapulae, rhomboides, latissimus dorsi, gluteus maximus, biceps femoris, semimembranosus* and *semitendinosus*.

Scoliose apparaten

Zander Apparatus L-3

*Carrying the Pelvis Sideways
(Treatment of Spinal Curvature)*

Zander Apparatus L-5

Lateral Flexion of the Lumbar Spine

This illustration shows how the lumbar spine is made to assume a curvature to the left.

Voor en achterwaarts bewegen van het bekken

Zander Apparatus L-4
Carrying the Pelvis Backward
(Employed in the Treatment of Lordosis)

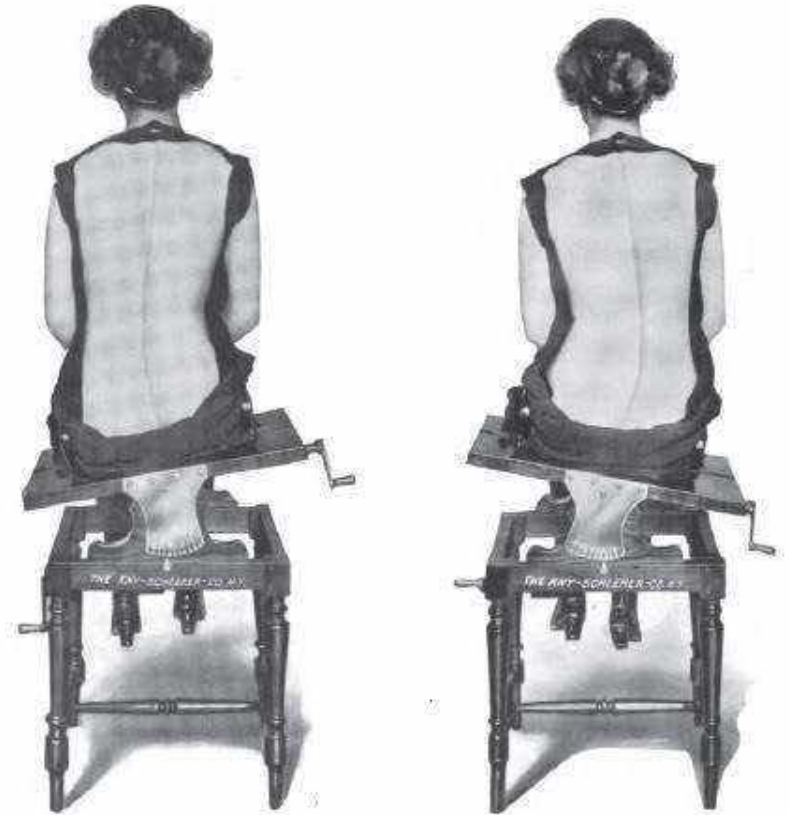
Zander Apparatus L-4
Carrying the Pelvis Forward
(Employed in the Treatment of Kyphosis)

L 6 en L 12

Zander Apparatus L-6

Straightening Extension of the Spinal Column

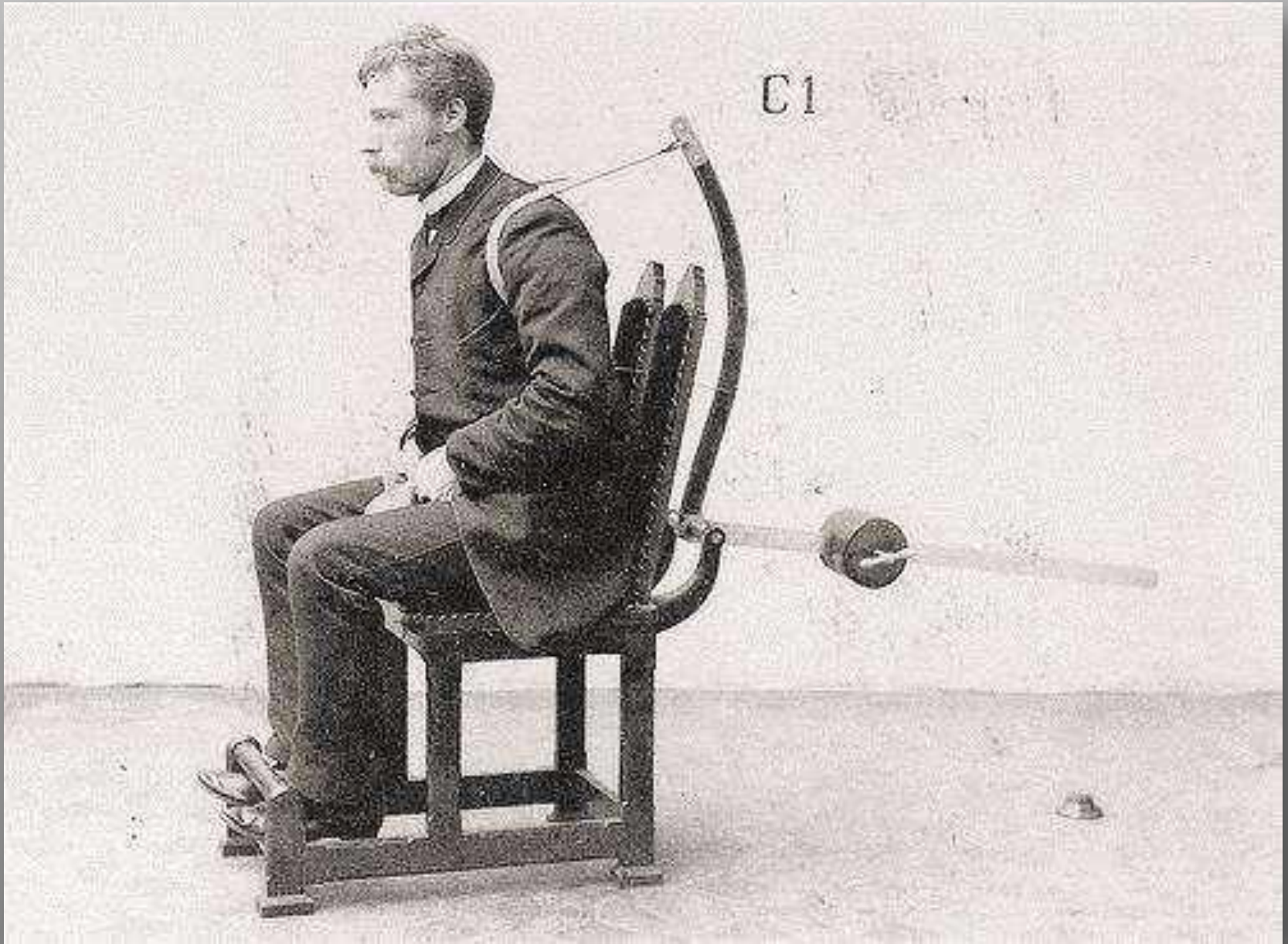

L-12. Zander Apparatus for
Examination of Lumbar Scoliosis

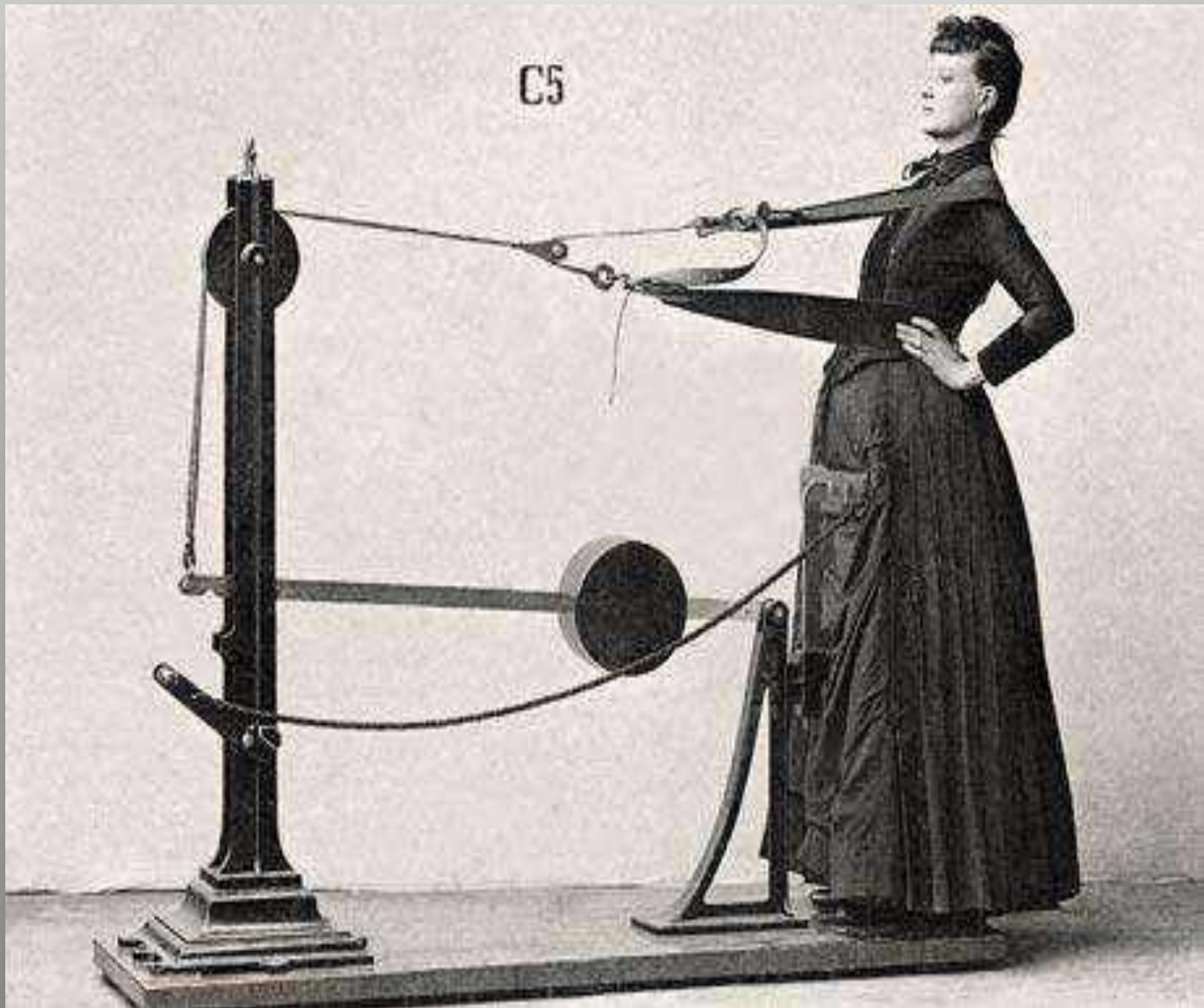
With this apparatus it is very convenient to determine the flexibility of the lumbar spine; also how the tilted seat in other respects affects the spinal column. This is of great importance when prescribing an orthopedic apparatus wherein the slanting seat is a dominant feature (see Zander apparatus K-4 and L-5).

The degree of slant, which is advisable in a given case, is automatically registered on the index plate.

Rompbuigen voorover

Rompstrekken in stand

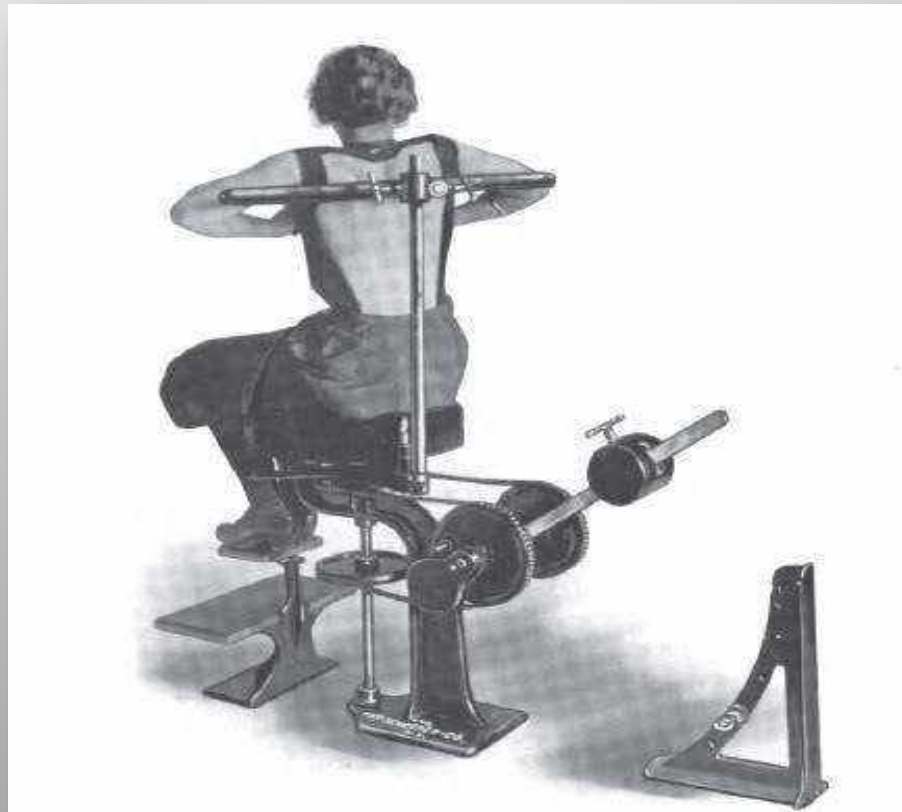
Instructies bij C5

Rompbuigen zijwaarts

Rompdraaien met bekken-fixatie

Zander Apparatus C-7

Rotation of the Trunk

This movement causes rotation of the upper part of the trunk, while the pelvis is fixed. It acts as well on the abdominal muscles as on the dorsal muscles.

The rotation is chiefly accomplished in the dorsal vertebrae.

This apparatus is eminently indicated in cases of spinal curvature where the spinal column is found to have rotated around its axis.

Draaien van het bekken met gefixeerde romp

actieve strekking van heup en kniegewricht

B4

Heupstrekken

Instructies B2

B 2

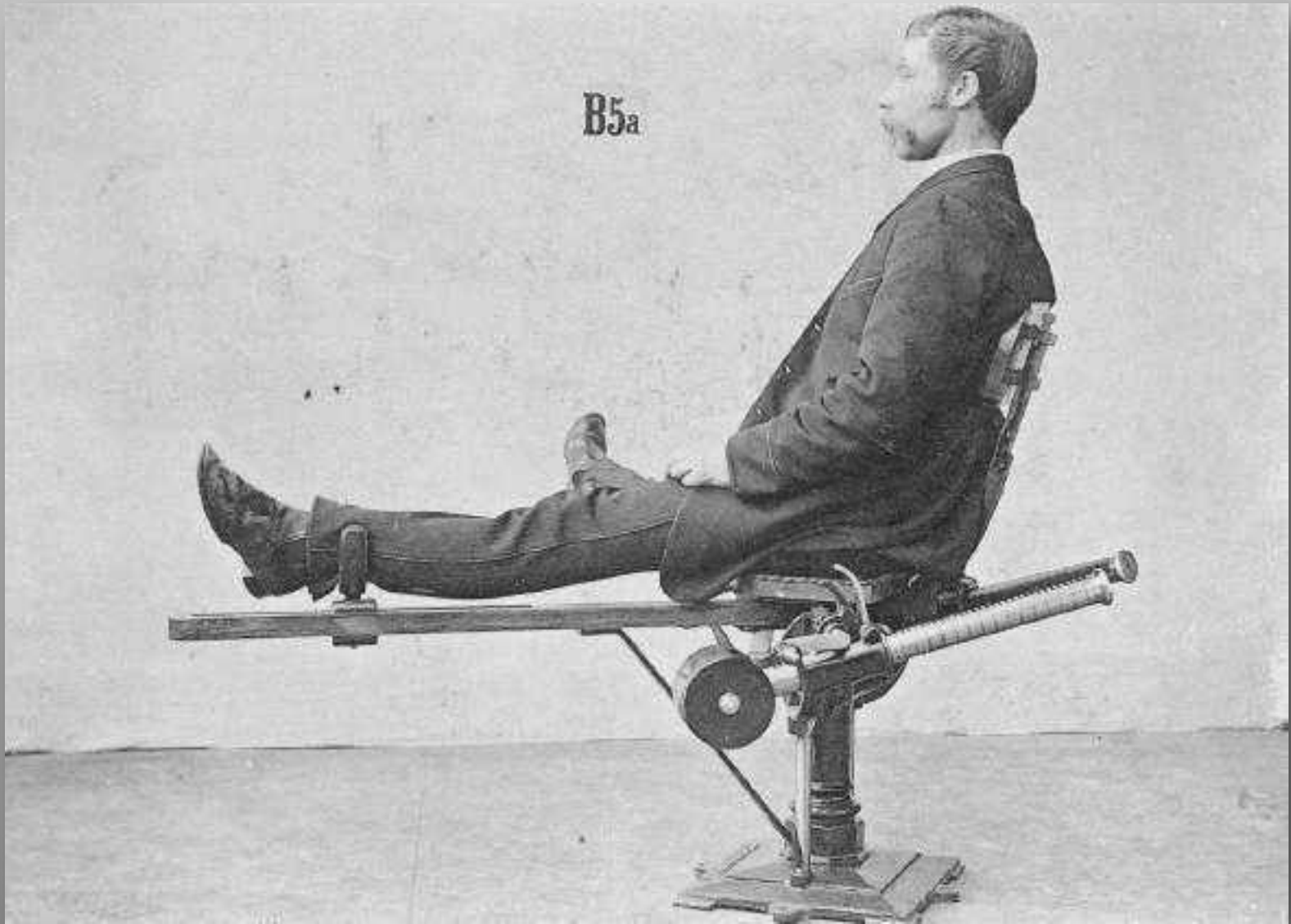
Inwadenen.

bij het omlaag brengen
van het been.

Uitwadenen.

bij het omhoog brengen
van het been.

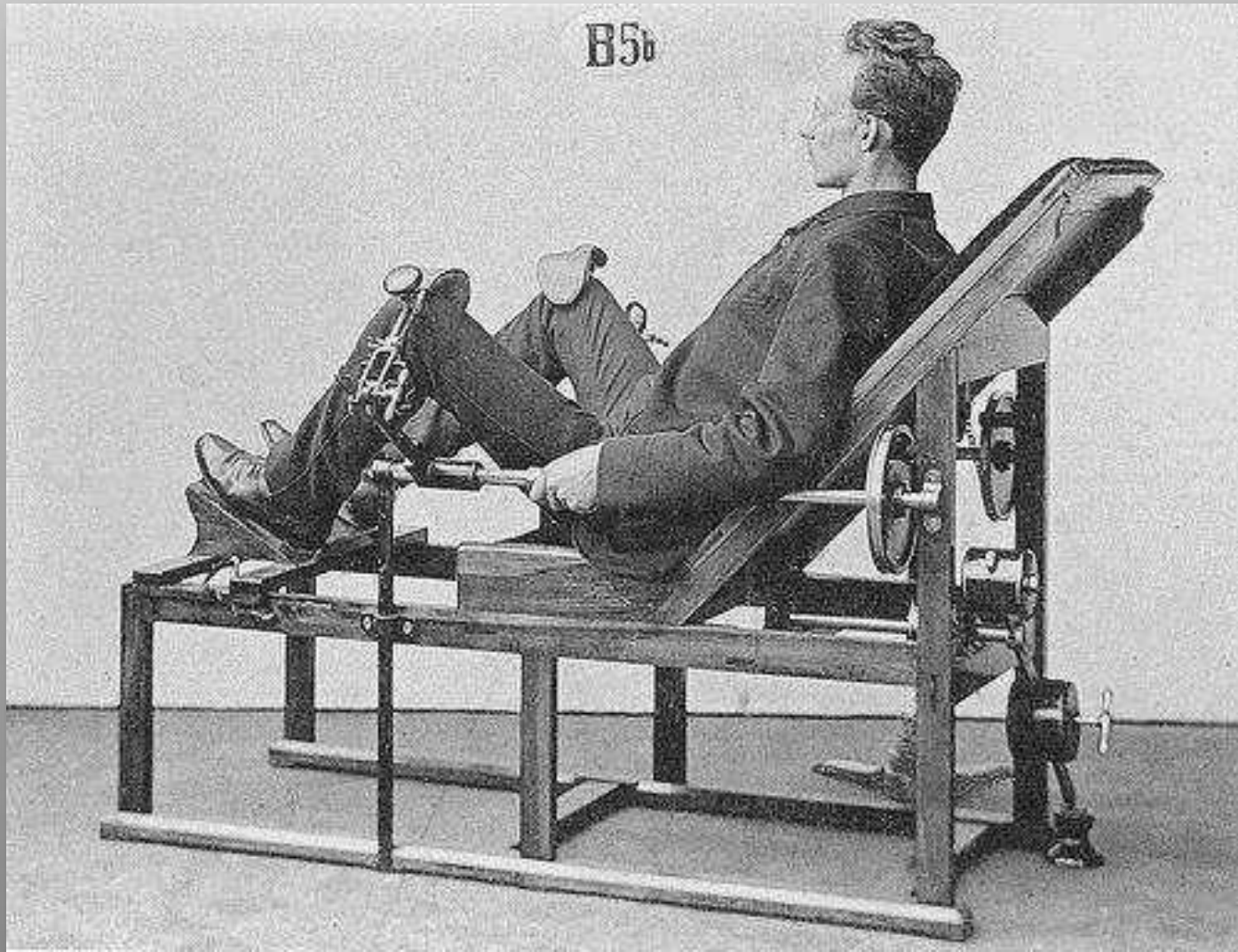
abductie en adductie benen in zit

B5A

Aanvoeren der gebogen benen, toe te passen bij haemorrhoiden en stijf heupgewricht

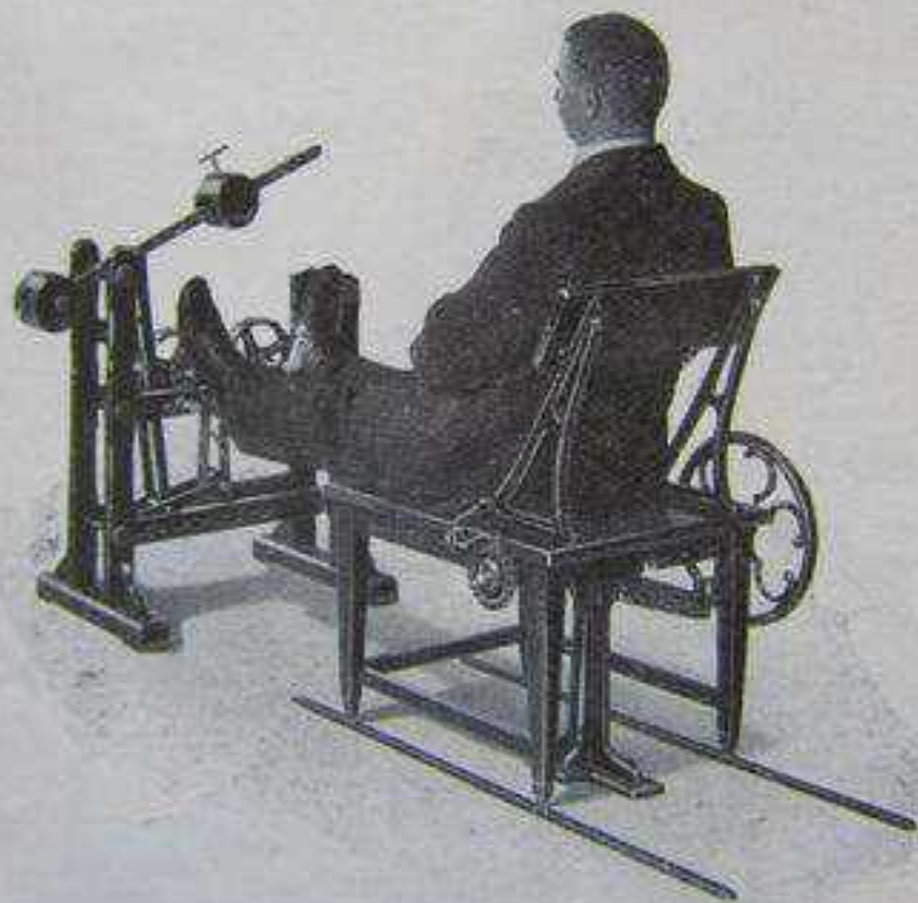
Velocipede trappen

B 8

Beindrehen.

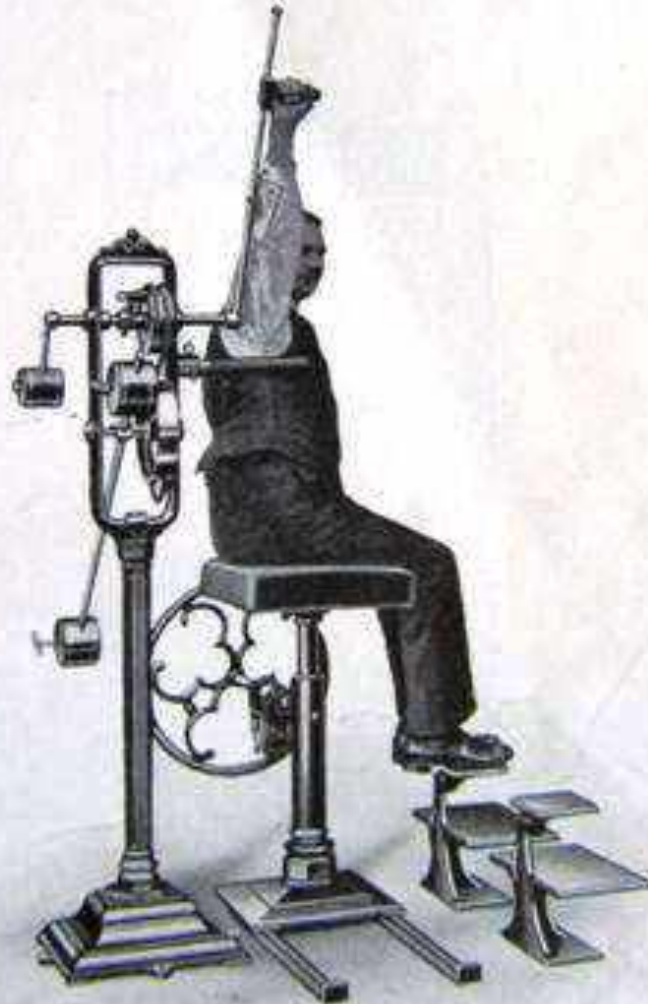
E. 4

Passive Fingerbeugung und -streckung.

Apparate für aktive Armbewegungen.

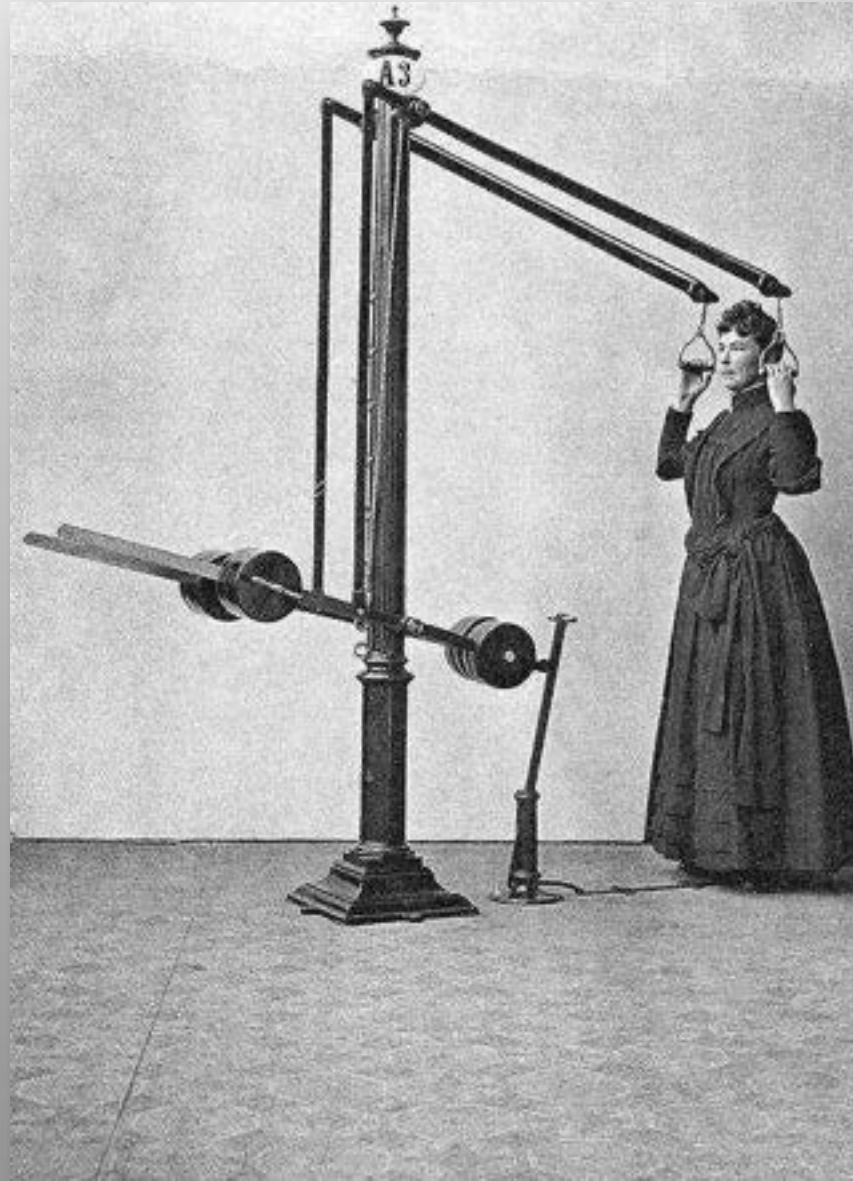
A1 Armsfenken (seitwärtsfenken).

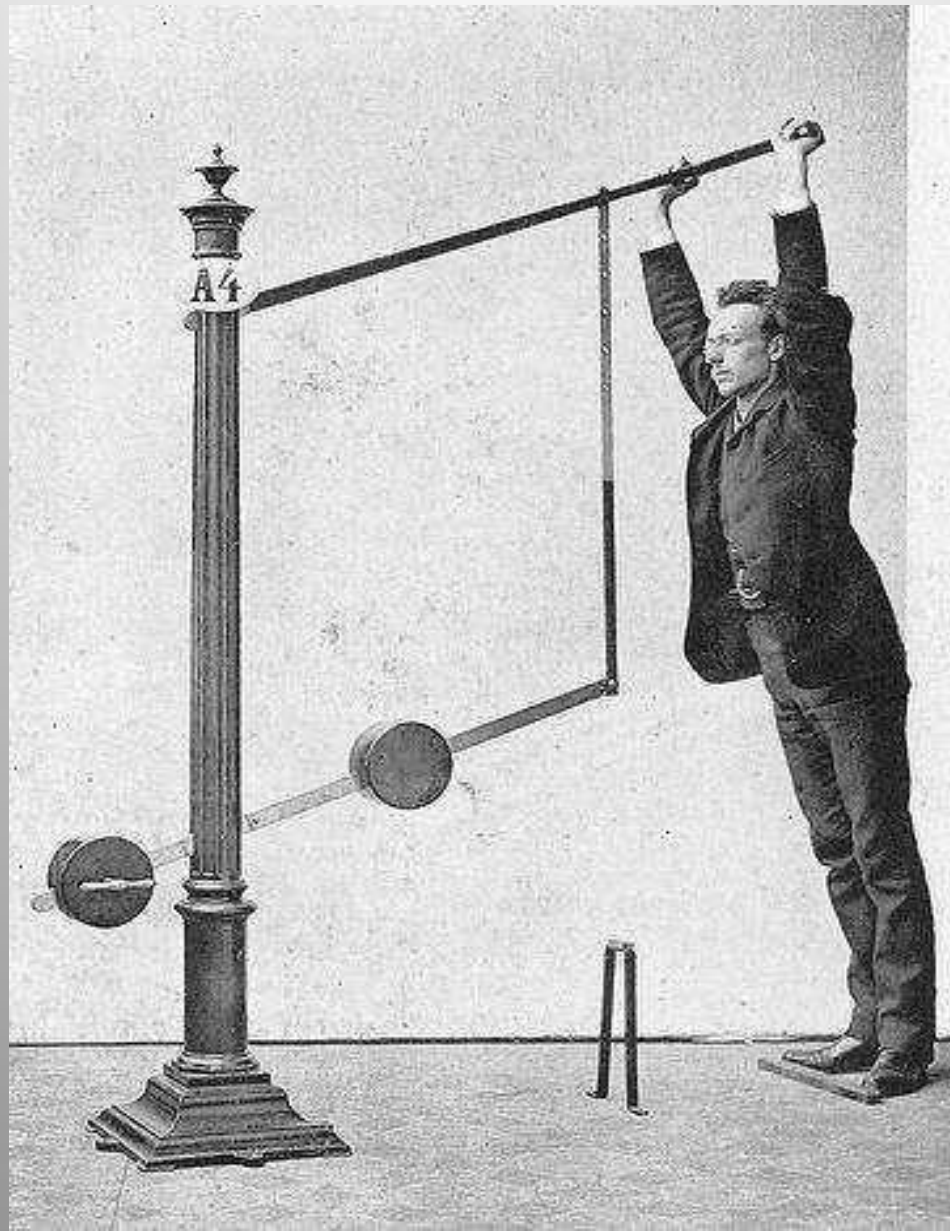
Instructie A1

Buigen van de armen in staande houding

Strekken van de armen in staande houding

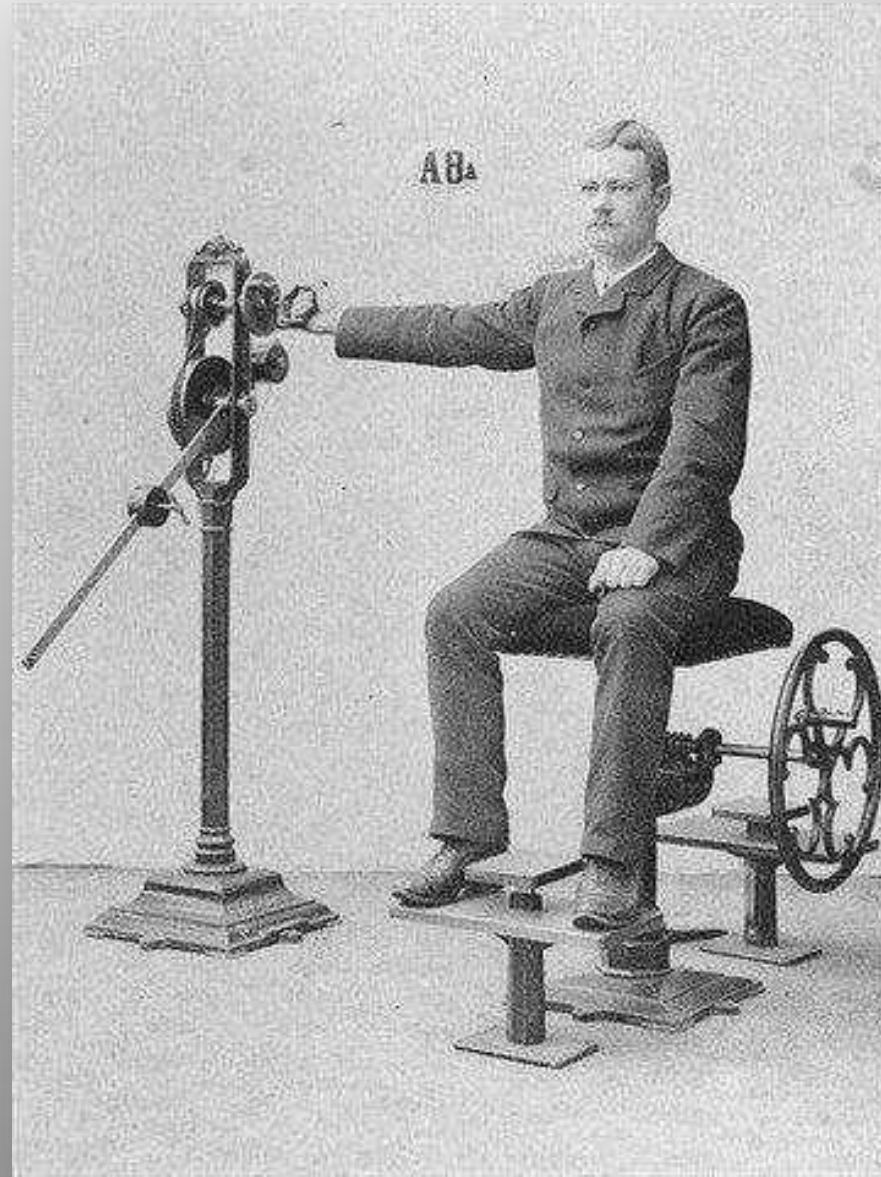

Afvoeren der
armen

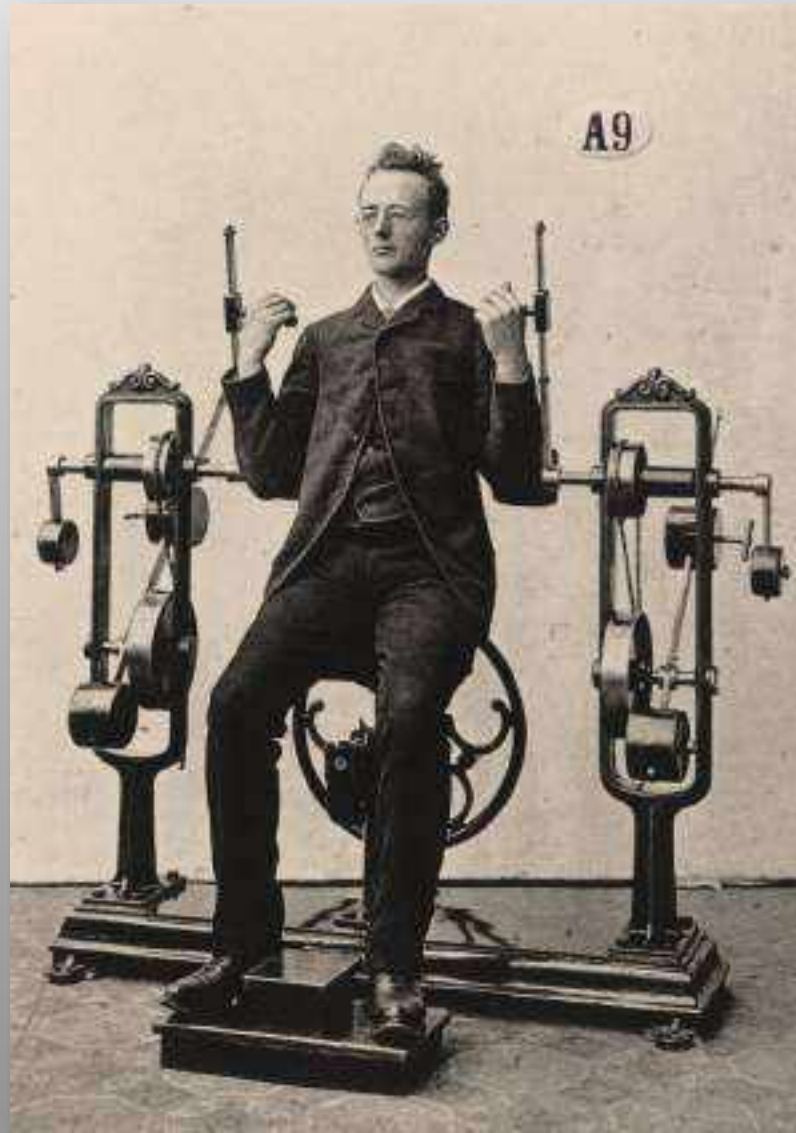
Armdraaien

A8a

Het buigen van den voorarm op den bovenarm

A9

Kniebuigen en strekken

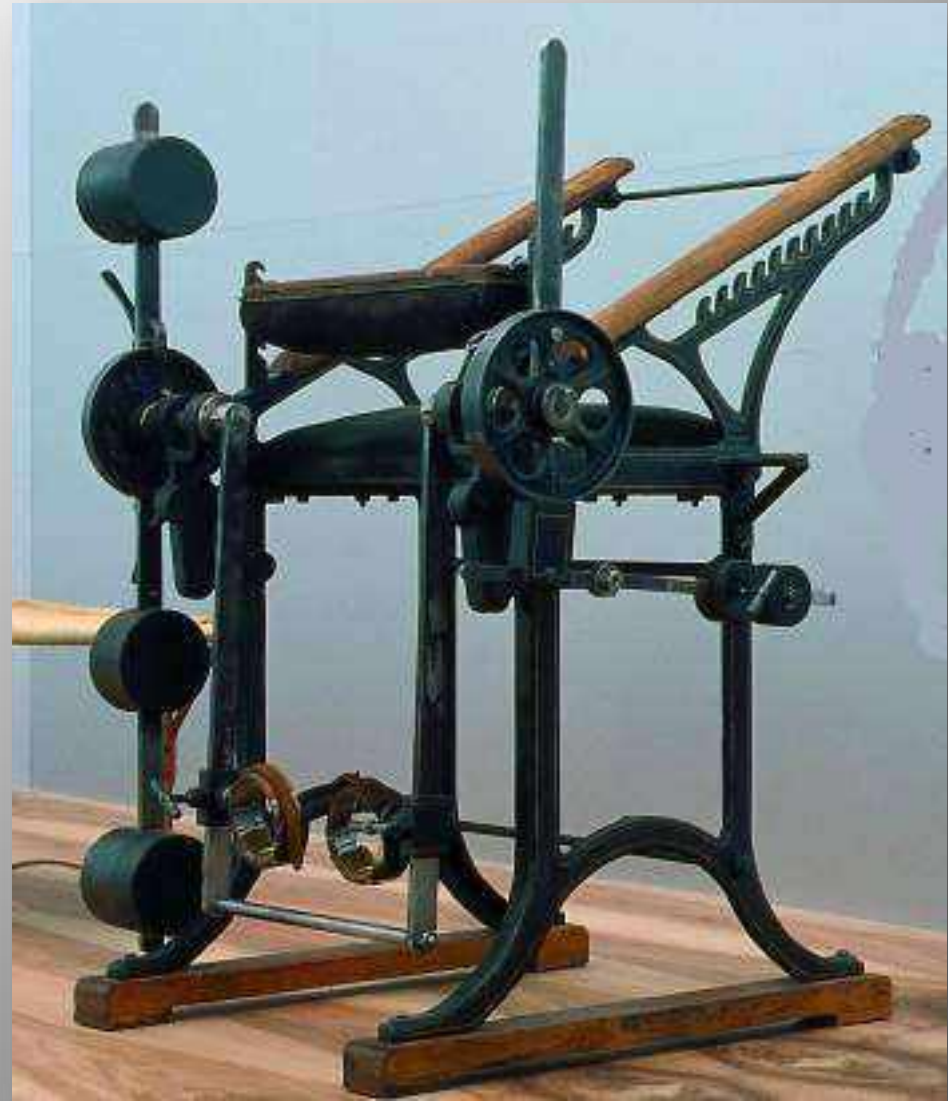

Zander Apparatus B-9 and 10

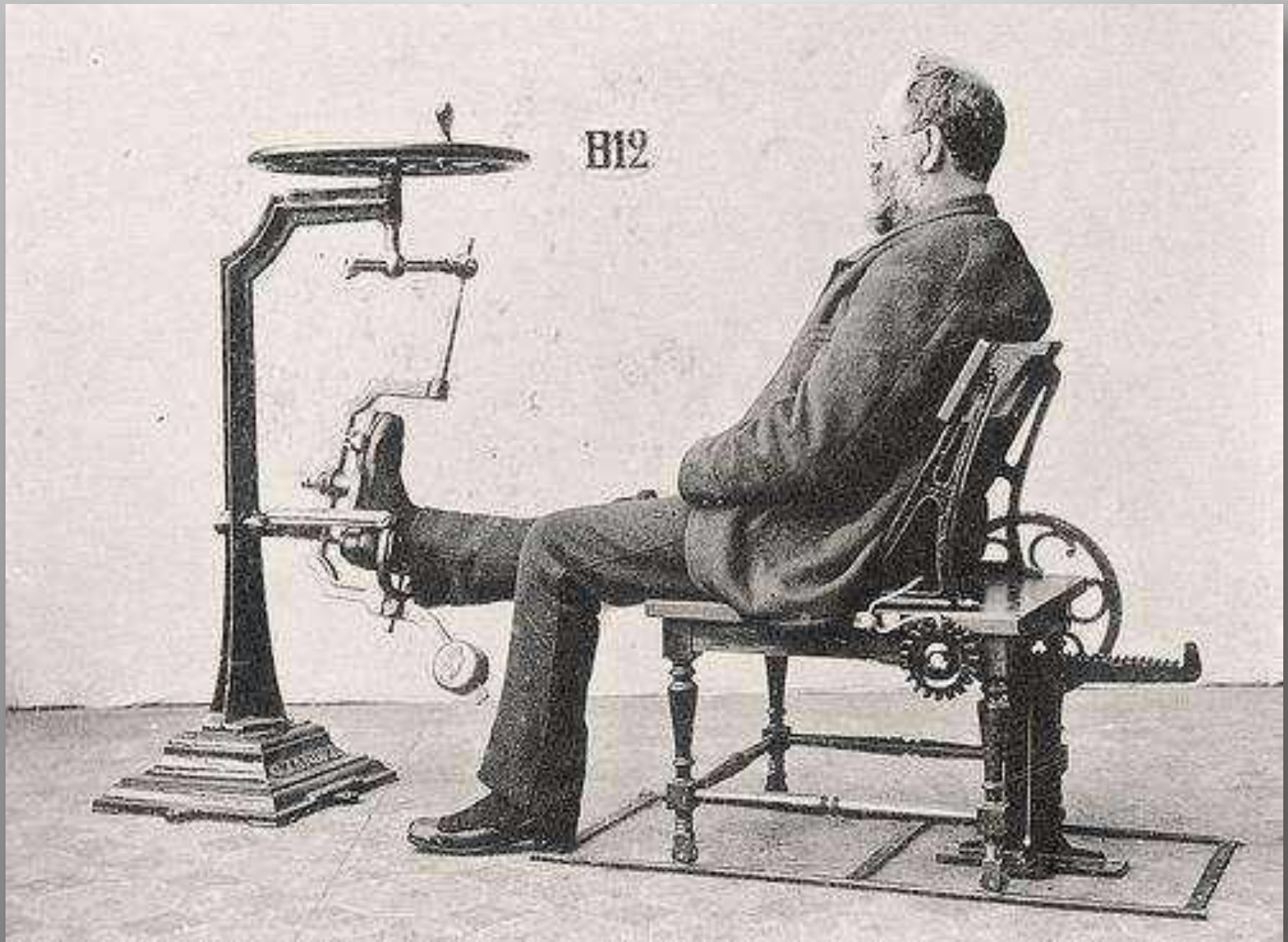
Flexion and Extension of the Knees

Flexion affects the posterior part of the leg; and
Extension affects the muscles of the anterior portion of the thigh.

By means of a pendulum arrangement this apparatus can be made to give passive flexion and extension to the knee-joint, and this oscillatory motion tends to make a stiffened knee-joint supple.

Voetrollen

B 12

Voetrollen

Aandrijving der apparaten

Beschrijving “instituut Groningen”

“In het onderhuis of kelder staat een gasmotor van 3 paardenkrachten, systeem Otto, dat die verschillende toestellen in de zaal in beweging brengt. Deze motor verwerkt weinig gas, kost in het gebruik niet veel, smeert zich zelf, terwijl een waterstraaltje aanhoudend den cylinder koel houdt.”

Schokkingen in den rijzit

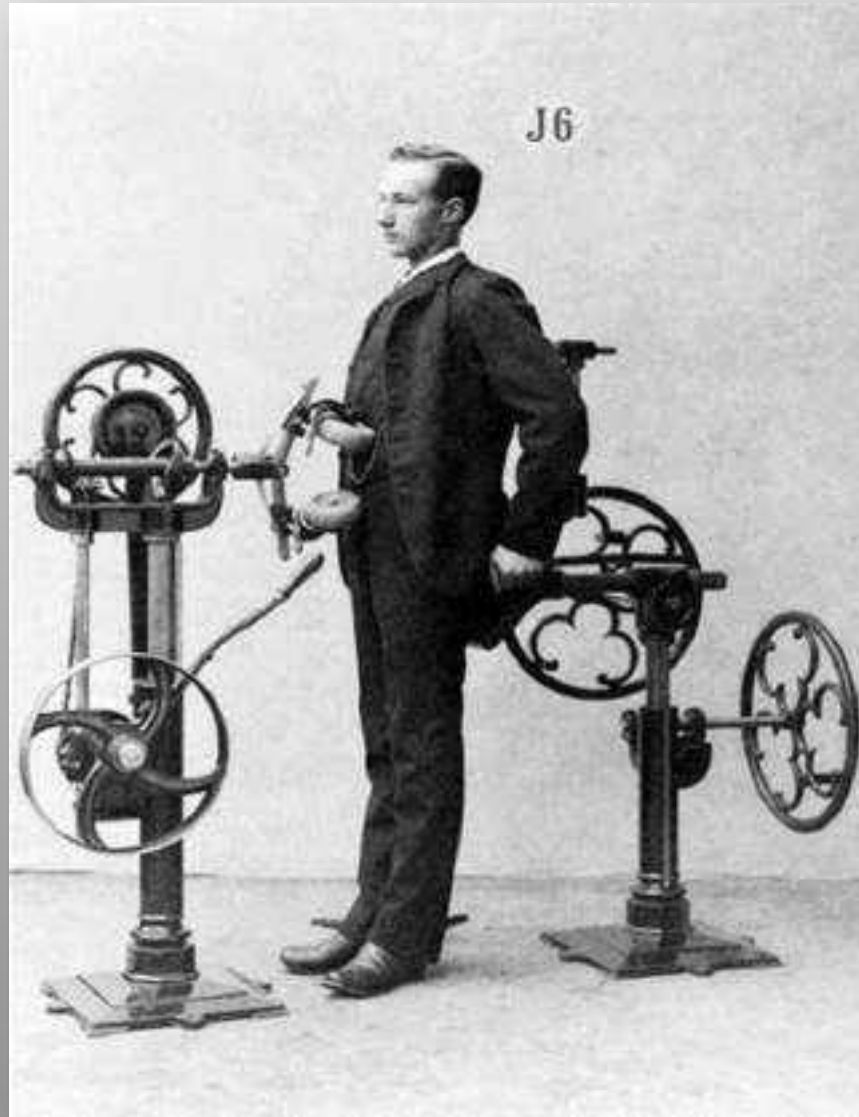

D 2

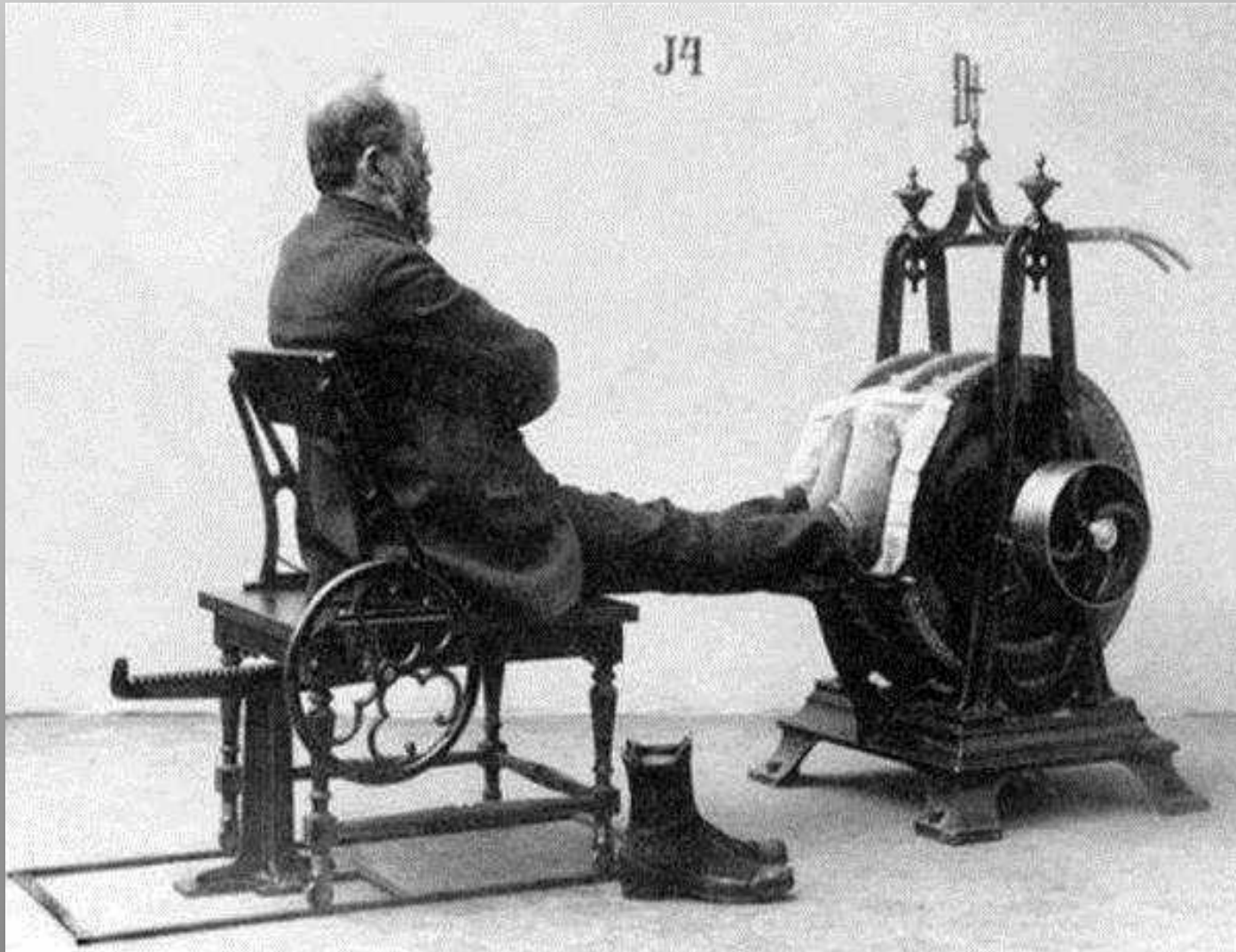
Rumpffrotierung im Quersitz.

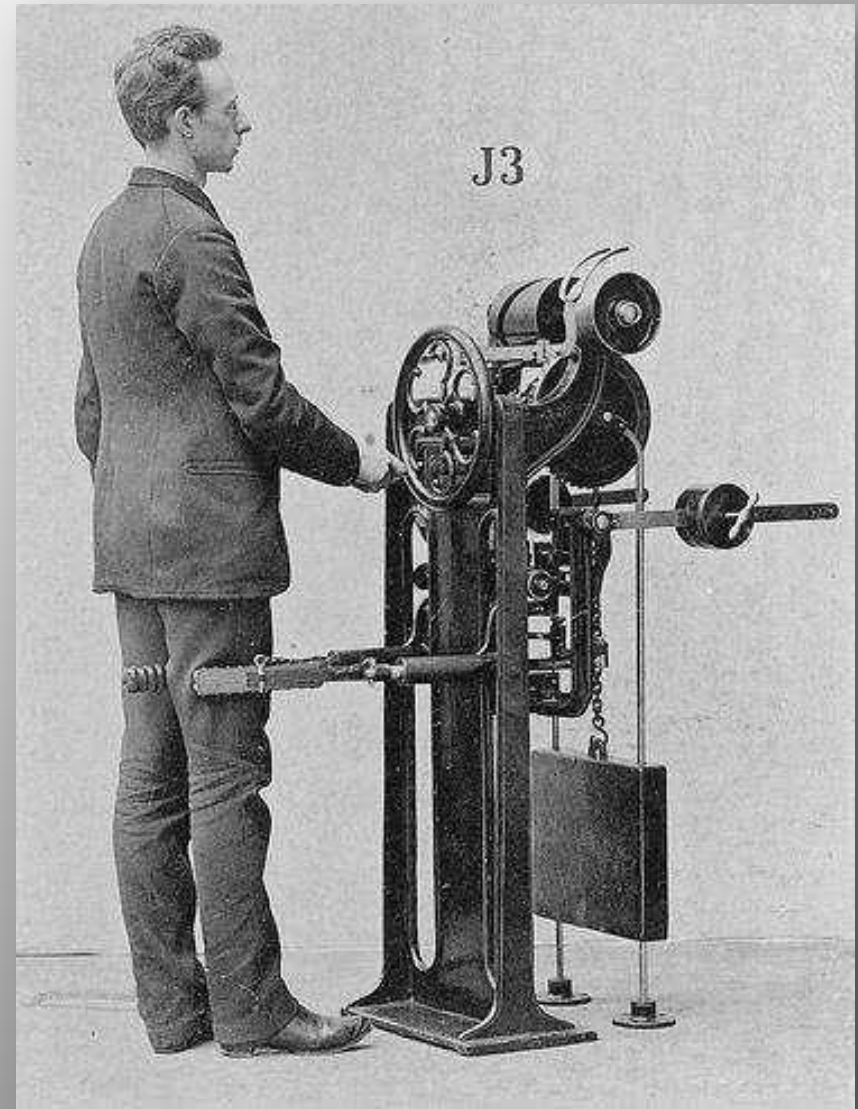
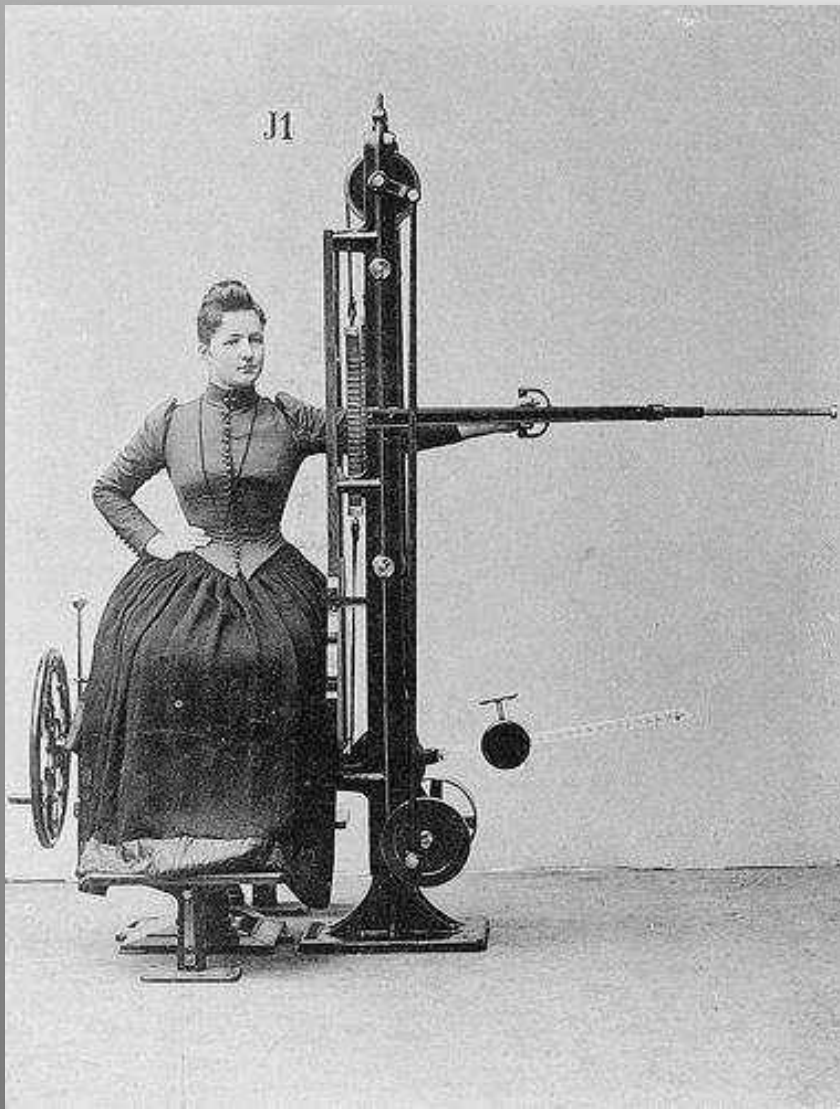
“2 rollen werken vereend op den buik in en kunnen naar willekeur een kleineren of grooteren cirkel beschrijven.”

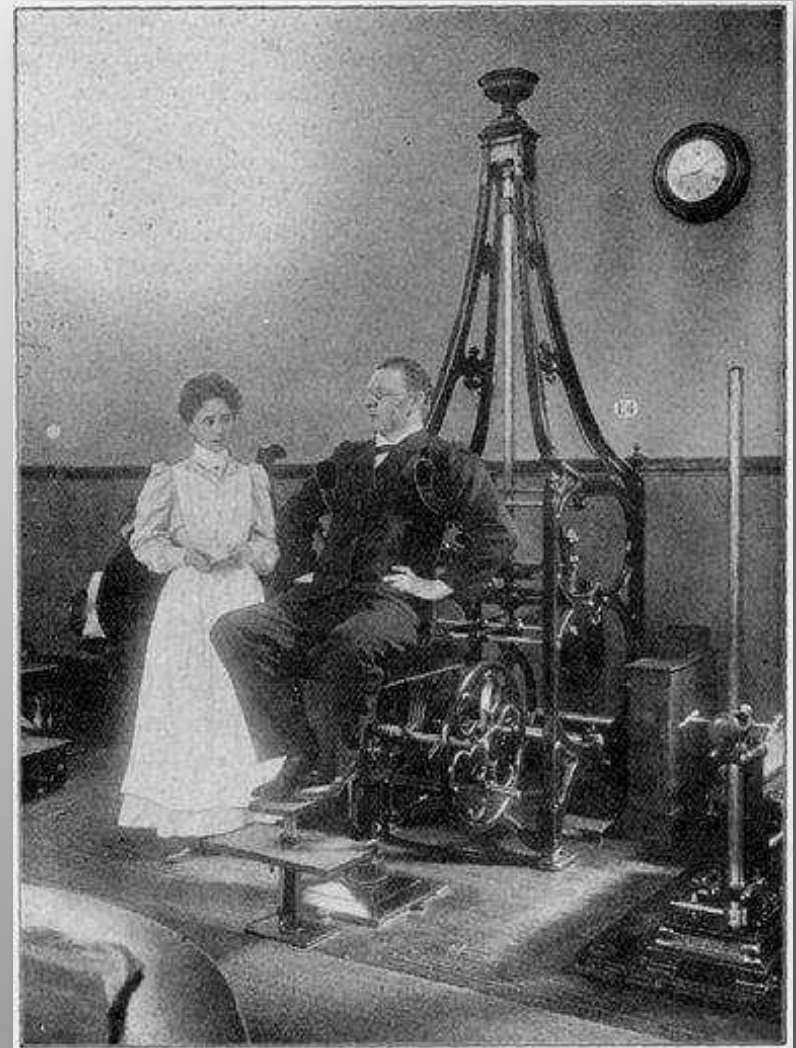
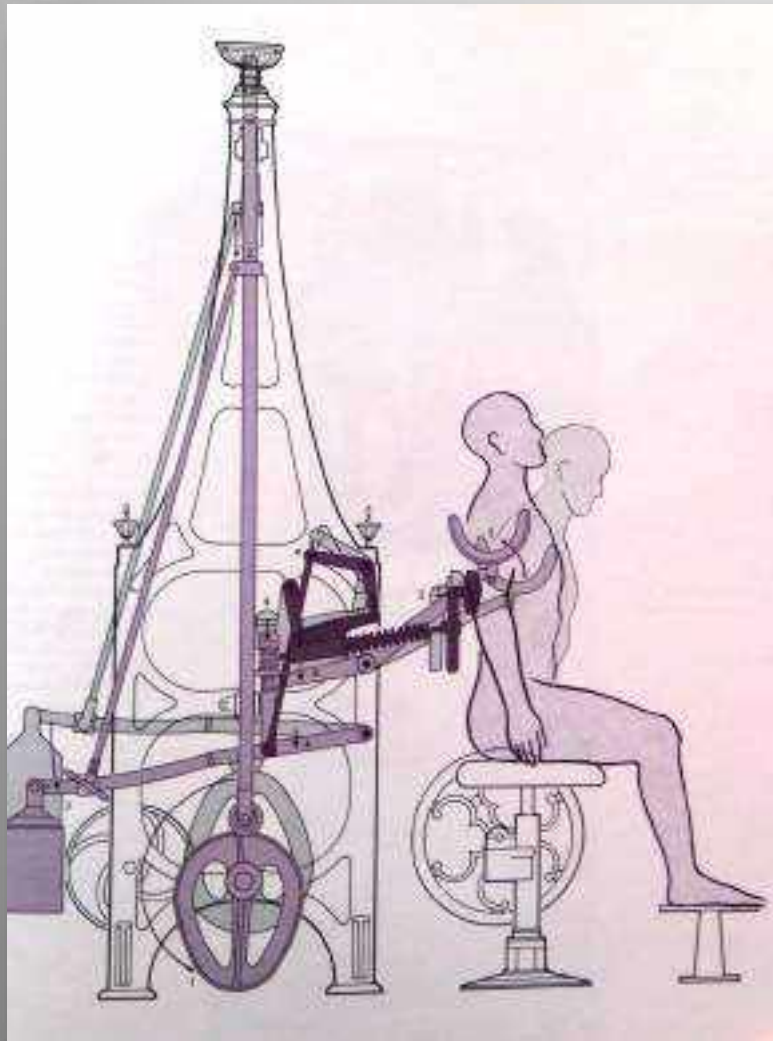
“Een groote rol met tandrad, bekleed met leer wrijft, in zeer korten tijd de voeten warm en bevordert de circulatie”.

wrijving van armen en benen

Borstverwijding. Een prachtig maar erg groot toestel, dat 1700 mark kost.

Borst en lichaamshakking

Schokkingen (staande of zittende)

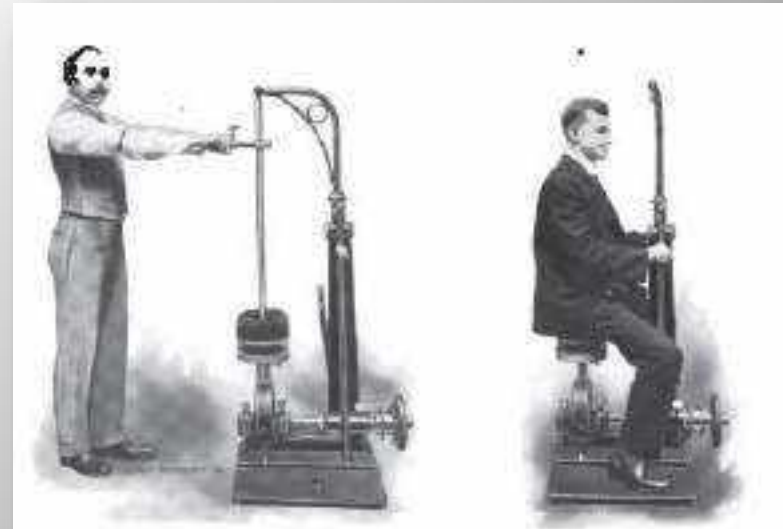

Zander Apparatus F-1 (Seistes)

Vibration of Different Parts of the Body
(Vibration of the Feet)

The essence of vibration consists in its exercising a rapidly alternating expansion and compression of the bodily tissues, whereby the circulation in the capillaries, lymphatic vessels and canals of the vascular tissue is promoted, re-absorption increases and morbid infiltrations in muscles and tendinous tissues are made to disappear.

The mechanical stimulus of vibration causes also a contraction of the non-striated muscle fibres, i. e. those of the intestinal canal and those of the blood vessels, occasionally with a subsequent relaxation, and it has further a sedative influence which may be explained through its immediate effect on the disposition and contact of the nerve molecules.

Zander Apparatus F-1 (Seistes)

Vibration of the Arms

Vibration of the Entire Body

The refreshing influence of vibratory operations on fatigued muscles is no doubt connected with their sedative effect and their accelerating influence on the circulation.

In this apparatus are embodied also the ideas of Charent, Granville, Liedbeck, etc., and as to efficiency, power and applicability this apparatus fulfills every requirement made on a vibrator for general therapeutic use.

While nominally an integral part of the Zander Series, this apparatus has, nevertheless, a popularity all its own, chiefly on account of its great scope of applicability. Enthusiastic partisans of the vibratory theory consider the Zander Vibrator an equipment all by itself, though that would, of course, be an exaggeration, yet every physician who has had an opportunity to test this apparatus, readily admits that there never was invented a more widely useful mechanical device for therapeutic purposes.

The Zander Vibrator is found in most of the more prominent hospitals on the European continent, and a great many private practitioners have installed this apparatus in their offices.

A2

Armheben, Schulterheben.

Reclame folder

EEN PROTEST

tegen eene ONWARE en ONWAARDIGE
RECLAME.

NAAR AANLEIDING EENER BROCHURE

— DER —

M. M. ZANDER-INSTITUTEN.

— DOOR —

J. VAN ESSEN, H. VAN KREEL

en F. L. STUMPF.

UTRECHT — A. W. BRUNA & ZONN.